

Loparska beseda

broj 14
prosinac 2013.

RIJEČ UREDNIKA

Dragi čitatelji,

kroz nekoliko posljednjih *Loparskih beseda*, redosljed i sadržaj rubrika (što starih, što novih) već su se nekako ustalili, pa ovaj put neću duljiti previše o tome što koja od njih donosi, samo ću ukazati na one članke za koje vjerujem da obilježavaju ovaj broj *Besede*.

U članku znakovitog naslova *Najljepši jezični sustav na svijetu – jezik djetinjstva i zavičaja*, prof. Sandra Jerić Maljić, inače Loparka udana na Lošinju, čiju zbirku loparske narodne poezije pod naslovom *Murtelica* i danas rado prelistavamo, upoznaje nas s *Ozvučenom čitankom iz hrvatske dijalektologije* u koju je uvršten i zvučni zapis izvornog loparskog govora pok. Franice Škarić. Njezin govor prof. Sandra je snimila još za vrijeme studentskih dana. Ovo je za Lopar velika čast i neprocjenjiva vrijednost, tim više što je sniman govor pok. Franice o loparskim maškarama koji su jedinstveni karnevalski fenomen u Hrvatskoj i čijom se tradicijom Loparani iznimno ponose. Na tome smo prof. Sandri beskrajno zahvalni. Ona nam je rado izašla ususret i čitateljima *Loparske besede* s velikom ljubavlju prema svom zavičaju predstavila naš i svoj *najljepši jezični sustav na svijetu* i spomenutu Čitanku u koju je uvršten.

Posebno mjesto u ovom broju *Besede* zauzeo je članak *In memoriam* u kojem se prijatelji, suigrači i suborci iz Društva sportske rekreacije Lopar i Udruga veterana Domovinskog rata Lopar tužnih srca prisjećaju iznenadno preminulog, svima nam dragog mještana, pok. Željka Matahlije – Keka.

U rubrici s kojom smo započeli u posljednjoj *Besedi*, *Očuvajmo morski život - more nam je život dalo!* autora Mladena Škapula, pročitajte i saznajte sve o ugoru / grugu, a rubrika *Razgovarali smo* donosi razgovor s Andrijom Škarić kojega je "igra s drvom" učinila i dobitnikom certifikata Grada Raba za originalni rapski suvenir.

U očekivanju nove 2014. godine, ne preostaje nam drugo nego da Vam zaželimo da predstojeće blag dane dočekate u toplini vaših domova s mirom i ljubavlju u srcu te da Vam sljedeća godina donese i ispuni baš sve što u novogodišnjoj noći poželite za Vas i Vaše najbliže!

Sandra Paparić

2 RIJEČ UREDNIKA

3 OPĆINA LOPAR

11 TZO LOPAR

14 LOPAR VRUTAK

17 IMPERIAL D.D.

18 UDRUGE

24 FOTOREPORTAŽA

26 POZIVNICA

32 DJEČJI KUTAK

36 SVAŠTARICA

41 OČUVAJMO MORSKI ŽIVOT - MORE NAM JE ŽIVOT DALO!

42 RAZGOVARALI SMO

44 NAJLJEPŠI JEZIČNI SUSTAV NA SVIJETU - JEZIK DJETINJSTVA I ZAVIČAJA

46 MALI RJEČNIK ČAKAVŠTINE

47 IN MEMORIAM - Željko Matahlija

OPĆINA LOPAR

Jesmo li uspjeli i opravdali naša očekivanja?

Piše: Alen Andreškić
Općina Lopar, načelnik

Poštovane Loparke i Loparani, uvaženi stanovnici Općine Lopar, ponajprije bih Vam zahvalio na ukazanom povjerenju koji ste dali sadašnjem vodstvu Općine i meni osobno kao načelniku na proteklim izborima.

Nakon još jedne uspješno odrađene turističke sezone, priprema za nadolazeću polako nam već kuca na vrata. Europske zemlje iz našeg okruženja polako izlaze iz krize, dok konstantan pad i/ili stagnacija ekonomije RH značajno utječe na funkcioniranje naše Općine. Značajnih investicija s razine gospodarstva, odnosno privatnog sektora, gotovo da ne možemo očekivati u nadolazećem razdoblju. Realno, gospodarstvo u zemlji nositelj je i ključ razvoja ostalih djelatnosti, posebice društvenih, sportskih, kulturnih i sl., a prilike u našem okruženju značajno se odražavaju i na aktivnosti u našoj Općini.

Ovih dana, točnije 04.12., prošlo je 7 godina od osnivanja Općine (konstituiranja Općinskog vijeća), pa je to vrijeme i trenutak da postavimo pitanje jesmo li uspjeli i opravdali naša očekivanja. Kada se prisjetimo problema i poteškoća s kojima smo se susretali prije samog osnivanja, vjerujem da smo u većem dijelu uspjeli. Vjerujem da je naše mjesto čišće, urednije, ljepše, s više cvijeća, zelenih površina, dječjih igrala. Vjerujem da smo riješili neke značajne infrastrukturne projekte: cestu, trajektno pristanište, vodospremu, mrtvačnicu, uredili nerazvrstane ceste, obnovili sakralne objekte... Veseli me da smo pokrenuli i društveni život našega mjesta, potpomažući udruge i njihove programe. Kroz Turističku zajednicu i Centar za kulturu osmislili smo brojne manifestacije i događaje. Moram se zahvaliti i pohvaliti naše komunalno poduzeće "Lopar Vrutak" koje svojim brojnim aktivnostima i djelatnostima ostvaruje i druge prihode, a sve onda zajedno s Općinom ulaže u uređenje mjesta i opće društvene koristi. Kontinuirani rad, ulaganje u uređenje naših plaža, ali i brojne manifestacije i promotivne aktivnosti popratili su brojni mediji, elektronski i tiskani, brojni novinari i studijske grupe, a kao kruna svih tih napora ove godine je CNN uvrstio Rajska plažu među 100 najljepših u svijetu tj. najljepšom u Hrvatskoj.

Poštovani mještani, ovom prilikom želim jasno reći da u nekim programima i problemima nismo dovoljno uspjeli, kao što su: povratak poljoprivredi i revitalizaciji loparskog polja, komunalni red i urednost svih površina, parcela i naših okućnica, problem divlje ispaše ovaca. U ovome ne možemo uspjeti bez Vaše značajnije podrške.

Osvrnut ću se i na probleme koje planiramo intenzivnije rješavati u nadolazećem razdoblju. Od sljedeće godine očekujemo da će profunkcionirati Županijsko odlagalište otpada Marinščina, tj. prisiljeni smo naš otpad odvoziti s otoka. To će poskupjeti troškove zbrinjavanja pa nam svima zajedno preostaje smanjenje količina, što će biti jedino moguće odvajanjem (selektiranjem), kako bi se odvojile određene komponente – sirovine koje bi se možda mogle prodati. To možemo jedino uspjeti zajedničkim naporom, većom brigom o otpadu, pronalaženjem optimalnog selektivnog sakupljanja, broja posuda (kanti), broja odvoza, izgradnjom optimalne (po nama jednostavne) sortirnice, kako bi količine koje ćemo odvoziti na Marinščinu bile prihvatljive, odnosno manje.

Očekuje nas i donošenje Registra nerazvrstanih cesta, u kojem je jedan od mogućih problema usklađenje sa zemljišnim knjigama. Ovdje se otvara pitanje je li moguće i na koji

Sretan Božić i uspješnu novu 2014.
godinu želi vam uredništvo
Loparske besede!

OPĆINA LOPAR

Općina Lopar o tome mogu odlučivati ako nisu vlasnici dionica "Imperial" d.d. Svakako se i od nas treba čuti stav oko ovog pitanja. Osobno smatram da je u ovom trenutku za Općinu Lopar najbolje da do privatizacije i ne dođe, da je poslovanje "Imperiala" d.d. zadovoljavajuće, da "Imperial" uredno podmiruje svoje obveze, poreze i druga davanja.

Može li biti bolje, jednostavno rečeno - može! Može li se više ulagati, više stipendirati, više cjelogodišnje zapošljavati, produžiti sezonu - može! Ali isto tako u našem okruženju postoje loši primjeri, loša poduzeća, stečajevi, radnici bez plaća, neplaćanje komunalne naknade, vode i sl. Sjetimose "Haludova" u Malinskoj, "Jadrana" iz Crikvenice, Novog Vinodolskog. Evo ovih dana perjanicu radničkog dioničarstva "Jadranku" iz Malog Lošinja preuzeo je strani vlasnik koji nudi brojne investicije, ali još uvijek mali dioničari drže značajni postotak. U razgovorima s mještanima postoje i oprečna stajališta, neki podržavaju tzv. model "Imperial Rabljanima", dok neki smatraju da bi strateški partner donio investicije, bolju ponudu, produžio sezonu, novo zapošljavanje. Gledajući s aspekta održivog razvoja, nas malih ljudi, djelatnika, najmoprimaca, postoji određena zabrinutost za oba ponudena modela. Što i kako dalje, koju stranu odabrati?

Poznavajući okruženje, stanje kapitala, makroekonomske procese, sustave velikih kompanija koji se mogu natjecati, u ovom trenutku prijedlog s našeg stajališta je odgoditi privatizaciju. Promišljajući o održivom razvoju, životu u našem mjestu, često se sjetim "austrijskog turizma" isprepletenog s brojnim malim poduzetnicima i gospodarstvenicima, s lokalnom samoupravom, gdje nema velikih lanaca i resorta. To je ono što bi bilo najbolje za naše mjesto, gdje će osnovna djelatnost biti turizam, kroz kojeg ćemo plasirati domaću hranu i poljoprivredne proizvode, ali i štitići svako domaće radno mjesto, kako to čine Austrijanci. Nažalost, opet želimo puno za naše mjesto, nešto što je u ovom trenutku nerealno i gotovo nemoguće. Sjetim se naših djedova koji su svoju najkvalitetniju zemlju dali za izgradnju hotelskog naselja i kampa. Neosporno je da su oni značajno doprinijeli razvoju Lopara. Doživljavao je "Imperial" razne transformacije i preoblikovanja, društvenog, državnog, dijelom privatnog, izdvajanja objekata u najam, povećanja i smanjenja stalno zaposlenih. Gradio je "Imperial" i javnu infrastrukturu, sadržaje za sve turiste Lopara, ne samo svoje. Postavljamo i pitanje koliko je još uvijek malih dioničara "Imperiala" d.d. s prostora naše općine.

Uzimajući sve u obzir, ako do privatizacije mora doći u ovom trenutku, onda sam za opciju "Imperial Rabljanima", pod određenim uvjetima, s time

način, sukladno Zakonu o cestama iz 2011. godine, rješavati predmet uknjižbe površina koje su ustupljene za proširenje cesta i putova. Svakako se otvara i pitanje je li po ovom Zakonu isto moguće upisati i hoće li biti potrebno izvršiti kakvo obeštećenje za navedene površine. Jesu li te površine "dane" dobrovoljno, ima li se za njih pravo tražiti naknada i tko bi tu naknadu eventualno trebao isplaćivati? Postoji i tumačenje da se vlasništvo upisuje bez obeštećenja, jer je protekao rok od pet godina kao "opći zastarni rok".

Ovih dana vodi se i rasprava oko pitanja privatizacije "Imperiala" d.d. Prvo je pitanje koliko uopće Grad Rab i

da se manji dio objekata prepusti stranom investitoru, jer bi njihova ulaganja i konkurencija potakla i sve nas. Nabrojiti ću neke uvjete za bezrezervnu podršku Općine Lopar ovako predloženom modelu privatizacije:

1. uvjeti stjecanja dionica radnika po povlaštenim uvjetima do 25%, te instrumenti osiguranja da neće doći do preprodaje i preuzimanja barem u narednih 7 godina;
2. program razvoja (dinamika i vrijednosti) ulaganja u investicije i razvoj kako na području Općine Lopar, tako i na području Grada Raba za razdoblje od 7 godina;
3. program s postotkom sudjelovanja poduzetnika sa sjedištem u Općini Lopar u sudjelovanju u građevinskim investicijama i redovnom održavanju objekata "Imperiala" d.d.
4. program i zaštita dosadašnjih najmoprimaca (poslovnih prostora) na području Općine Lopar, ulaganje u te prostore, minimalno za 7 godina, poželjno 10 godina;
5. program i mjere zadržavanja i zapošljavanja osoba s područja Općine Lopar;
6. program stipendiranja učenika i studenata s područja Općine Lopar.

Općina Lopar je i dosad pružala podršku modelu privatizacije "Imperial Rabljanima", ali zbog lošeg iskustva s trgovačkim poduzećem "Merkur", a u cilju podrške ovakvom modelu nužno je i jasno prezentirati prethodne programe.

Ovdje će se i dalje uvijek otvarati pitanje povratka uloženog kapitala, profitabilnosti u odnosu na investicije, zapošljavanje i druge troškove. Zasižno, privatni kapital i investitor imat će više mogućnosti za investiranje ali će na prvom mjestu biti povrat uloženog i profit. Kao u svakoj priči, i ovo pitanje podijelit će naše malo mjesto. Od onih koji su zaposleni i direktno vezani uz

"Imperial", kao kod svake promjene, nekima će biti bolje, nekima lošije. Bez obzira na privatizaciju, očekujem kao načelnik rekonstrukciju ili izgradnju barem jednog hotela na području naše općine sa 4 zvjezdice; udruživanje s drugim nositeljima ponude u investicijama u atrakcije i u investiranju i održavanju istih, koje možda neće biti najprofitabilnije, ali su nužne i potrebne našem mjestu. Očekujem da ćemo kroz naš razvoj turizma preispitati ponašanje, posebice naš odnos prema radu, prema poljoprivredi. Često sebi i svojim suradnicima postavljam pitanje u što se to pretvara "loparski čovik". Gdje i zašto pomalo nestaje onaj "vridan, marljiv težak", Loparanin radnik. Sjetim se svog djetinjstva, vjerujem neki od vas i više napornog rada od mene: betonaža temelja i ploča, trgjanja trsja, kopanja na lopatu, prekapanja na dve ruke, nošenja drv na sebi, poč za ovce Sorinj, branja

trave za janjčići, polivanja pumidori i krastavci, nagraćanja firmentuna, kopanja kumpira, trgjanja, runjenja glavic... Svega ovoga pomalo je sve manje. Sjetim se "riči" svoje matere: Mi se mučimo i radimo da bi vama bilo bolje. Je li to "vrime" došlo pa je nama bolje?

Nedavno sam s našim župnikom razgovarao o tome kako se naš "loparski čovik" (ne svi) malo i "zalenil", kako se u ovoj državi i u našem mjestu sve manje cijeni rad i onaj tko radi. Pitao sam župnika "ča" o tome u Bibliji piše, "ča" nam o tome govori Bog. Nakon par dana župnik mi je donio ulomak iz Svetog pisma u kojem piše "...Tko neće da radi, neka i ne jede! A čujem da neki od vas žive neuredno: ništa ne rade, dangube. Takvima zapovjedamo i zaklinjemo ih u Gospodinu Isusu Kristu: neka s mirom rade i svoj kruh jedu. Vama pak, braćo, neka ne dodija činiti dobro. Ako li se tko ne pokorava našoj riječi u ovoj poslanici, zabilježite ga, ne drugujte s njime, da se postidi, ali ga ne smatrajte neprijateljem, nego ga urazumljajte kao brata..."

U vjeri da će našem mjestu i našoj "dici" biti dobro, bar ovako kao nama, želim Vam čestit i blagoslovljen Božić i blagdane te sreću, puno zdravlja i dobrog raspoloženja u novoj godini!

OPĆINA LOPAR

Godina iza nas - vrlo neizvjesna godina s prilično dobrim završetkom

Piše: Damir Paparić

Općina Lopar, predsjednik Općinskog vijeća

Ovo je razdoblje kada se prisjećamo svega što smo napravili u proteklom razdoblju. Naša Općina već je polako, ali sigurno koraknula u 8. godinu svoga postojanja, malo po malo i počeo je teći treći mandat općinske vlasti.

Mi Loparani gledamo, računamo godinu od jedne do druge "Male Gospoje" kada već pomalo zaključujemo sezonu. Što reći o godini iza nas? Ja bih rekao da je to bila jedna vrlo neizvjesna godina s prilično dobrim završetkom. Mi smo izravno vezani za turizam i, hvala Bogu, iza nas je još jedna uspješna sezona. Doduše, nije krenula kako treba, ali zahvaljujući i lijepom vremenu sezona se nešto produžila. Statistika govori da smo na indexu 102, tj. kumulativno za 2 posto bolji od lani.

Što se tiče rada Općinskog vijeća, u godinu dana održali smo 7 radnih sjednica, 2 svečane i 2 skupštine komunalnog poduzeća "Lopar Vrutak".

Na Vijeću je doneseno niz odluka od kojih ću spomenuti samo neke:

- Proračun OL za 2013. od preko 15 milijuna kuna
- Prijedlog prijenosa investitorskih prava Komunalnom društvu "Vrelo" d.o.o. za projekt gradnje vodoopskrbe i odvodnje fekalne kanalizacije radne zone "Sorinj" – I. faza: spoj na postojeći cjevovod Fruga – Lopar – poslovna zona "Sorinj"
- Prijedlog Odluke o broju etaža koje se mogu ozakoniti na nezakonito izgrađenoj zgradi
- Prijedlog Odluke o prihvaćanju ponuda za pravo građenja na platoima K2, K3 i K4 u radnoj zoni "Sorinj"
- Prijedlog Ugovora za izradu glavnog projekta benzinske postaje
- Prijedlog Ugovora za izradu glavnog projekta sportske dvorane
- Konačni nacrt Nagodbe između "Imperiala" d.d. i Općine Lopar
- Osvrt na Prostorni plan PGŽ-a
- Nacrt Odluke o izradi Urbanističkog plana uređenja UPU turističke zone uv. Crikvena Dražica
- Prijedlog donošenja zaključka o sufinanciranju izrade idejne dokumentacije uređenja dijela obalnog pojasa luka "Melak" – trajektno pristanište
- Prijedlog donošenja zaključka o sufinanciranju izrade elaborata pripreme projekta sanacije i rekonstrukcije luke "San Marino", Rajske plaže i plaže Livačina
- Nacrti ugovora za kupnju zemljišta za sportsku dvoranu (moram napomenuti da je isplata pri kraju i da je građevinska dozvola za loparsku sportsku dvoranu dobivena)
- Prijedlog programa Javnih potreba u kulturi, sportu, prosvjeti, predškolskom odgoju, socijalnoj skrbi i zdravstvenoj zaštiti za 2013. godinu

Ove godine imali smo i lokalne izbore. Loparani su po treći puta 19.05.2013. izašli na lokalne izbore otkad je 2006. proglašena

najmlađa općina u Primorsko-goranskoj županiji – OPĆINA LOPAR. Ono što je zaista zanimljivo je da je u Loparu izašlo preko 80% birača. Ovaj postotak je jedan od najvećih, ako ne i najveći u našoj županiji. Iz ovoga se može jasno zaključiti da birači nisu htjeli ništa prepustiti slučaju. Druga zanimljiva stvar vezana za ove izbore je da su rezultati, što se tiče Vijeća, potpuno isti kao i na prvima. To znači: HDZ s koalicijskim partnerima ima 7 vijećnika, SDP s koalicijskim partnerima 3 vijećnika te HNS jednog vijećnika. Ono što je obilježilo i ove izbore su koalicije. Za razliku od prvih izbora kada su svi išli samostalno, na ovim izborima se ipak malo više kalkuliralo. Tako su stvorene dvije koalicije 1. HDZ;HSP;HSPAS;HSS i 2. SDP;PGS pojačana s nezavisnim kandidatima dok je HNS izašao samostalno. Iako su rezultati izbora identični kao i prva dva puta, ipak se novi saziv Općinskog vijeća bitno razlikuje od prethodnog. Ovim putem htio bih se zahvaliti vijećnicima iz prošlog saziva na dobroj i uspješnoj suradnji i to bez obzira na stranačku pripadnost. Većina odluka važnih za razvoj mjesta doneseno je jednoglasno, a to pokazuje i želju vijećnika da što bolje pridonese razvoju ove općine.

Prošla godina bila je obilježena s izrazito velikim investicijama u Loparu (preko 50 mil. kuna). Ove godine se ne možemo pohvaliti tolikim iznosom, ali unatoč tome otvoren je i pušten u rad jedan kapitalni objekt, a to je nova vodosprema. Isto tako znatno novca, rada i vremena potrošeno je u našu radnu zonu za koju se nadamo da će brzo profunkcionirati, a time otvoriti i nova radna mjesta.

Kako je OV ujedno i skupština KP –a "Lopar Vrutak", bitno je spomenuti da je to poduzeće koje je 2007. krenulo od nule, a prošlu poslovnu godinu završilo s proračunom od 6 mil. kuna, s tim da je ove godine tendencija rasta i očekuju se još veći prihodi.

Što se tiče kulturnog, društvenog i sportskog života u mjestu, on je svake godine sve bolji i bogatiji, te se nadam da će tako biti i ubuduće.

I na kraju, u ime Općinskog vijeća i u svoje ime, svim mještanima našeg lijepog i bogomdanog mjesta želim blagoslovljen Božić, te puno zdravlja i uspjeha u novoj 2014. godini!

Konstituirajuća sjednica trećeg saziva Općinskog vijeća

Piše: Marijana Protulipac Tomičić

Općina Lopar, tajnik

Na lokalnim izborima održanim 19. svibnja 2013. godine, za načelnika u novom četverogodišnjem mandatu ponovno je izabran mr.sc. Alen Andreškić koji je prema još konačnim službenim rezultatima, dobio podršku 61,98% birača s područja Općine Lopar. Sa svojim zamjenikom Franom Gabrićem, Alen Andreškić nastavit će treći mandat na čelu Općine Lopar.

U izborima za Općinsko vijeće Općine Lopar najbolji rezultat s 58,84% ostvarila je koalicija stranaka HDZ – HSP AS – HSP – HSS s prof. Damirom Paparićem kao nositeljem liste.

Koalicija stranaka SDP – PGS na čelu s nositeljem liste Marinom Lazarićem ostvarila je rezultat od 31,72%, a lista HNS-a na čelu s dr. Brankom Koprićem ostvarila je rezultat od 9,44%.

Glasovalo je ukupno 868 birača od 1115 registriranih birača u biračkom popisu, odnosno 77,85% birača izašlo je na lokalne izbore u Loparu i ispunilo svoju građansku dužnost.

Konstituirajuća sjednica kojoj je prisustvovala predstojnica Ureda državne uprave, gđa Vera Pajalić, održana je dana 19. lipnja 2013. godine u općinskoj vijećnici. Za predsjednika općinskog vijeća po treći je puta izabran prof. Damir Paparić, a izabrani su i dopredsjednici Ivan Pičuljan i dr. Branko Koprić. Izabrani članovi Općinskog vijeća Općine Lopar koji će dužnost vijećnika obavljati sljedeće četiri godine, na svečanoj konstituirajućoj sjednici prisegnuli su:

«Prisežem da ću prava i dužnosti člana Općinskog vijeća obnašati savjesno i odgovorno radi gospodarskog i socijalnog probitka Općine i Republike Hrvatske, da ću se u obnašanju dužnosti člana pridržavati Ustava, zakona i Statuta Općine i da ću štiti ustavni poredak Republike Hrvatske.»

Pristupili su i prisegnuli sljedeći vijećnici:

1. DAMIR PAPARIĆ
2. IVAN PIČULJAN
3. OLIVER PIČULJAN
4. DOMINIK PAPARIĆ
5. ANTE GABRIĆ
6. DRAGAN BORIĆ
7. MILIVOJ POLDAN
8. MARIN LAZARIĆ
9. DARKO PEČARINA
10. DANIELA GLAŽAR IVČE
11. BRANKO KOPRIĆ

Želimo im uspjeh u radu!

FOTO: HRVOJE HODAK © 2013

OPĆINA LOPAR

Potpisan memorandum o razumijevanju - IPARD program mjera 301

Piše: Marijana Protulipac Tomičić, koordinatorica projekta
Općina Lopar, tajnik

Općina Lopar aplicirala je projekt izgradnje nerazvrstane ceste na treći poziv IPARD programa, mjera 301, pretpristupnih fondova EU.

Treći prioritet IPARD programa – “Razvoj ruralne ekonomije” ima za cilj pomoći razvoju i poboljšanju osnovne infrastrukture kako bi se potaknula gospodarska i socijalna aktivnost za uravnotežen rast, poboljšali životni i radni uvjeti u ruralnom području, te općenito, spriječila daljnja depopulacija.

Mjera 301 - “Poboljšanje i razvoj ruralne infrastrukture” omogućuje ulaganja u sljedećim sektorima:

- sustav kanalizacije i pročišćavanja otpadnih voda;
- lokalne nerazvrstane ceste;
- toplane;
- protupožarne prosjeke s elementima šumskih cesta.

U lipnju 2013. godine, načelnik Andreškić, kao odgovorna osoba koja zastupa Općinu Lopar, potpisao je u Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Memorandum o razumijevanju koji definira međusobna prava i obveze između Agencije i Općine Lopar kao podnositelja prijave za dodjelu sredstava iz IPARD programa za ulaganje u izgradnju nerazvrstanih cesta uključujući pripreme radove, zemljane radove i radove na strukturi površine ceste u sektoru nerazvrstanih cesta.

Općina Lopar u program je prijavila dio pristupne ceste prema radnoj zoni “Sorinj” i odlagalištu komunalnog otpada “Sorinj”. Iznos odobrenih sredstava za izgradnju ceste je 1,3 milijuna kuna i 98,5 tisuća kuna za projektnu dokumentaciju i troškove pripreme prijave.

Radovi na izgradnji ceste trebali bi prema planu započeti u proljeće 2014. godine.

Svečana sjednica povodom obilježavanja dana Općine Lopar

Piše: Marijana Protulipac Tomičić
Općina Lopar, tajnik

Povodom proslave Dana Općine Lopar – Male Gospe i ove je godine dva dana uoči, 06. rujna, održana svečana sjednica Općinskog vijeća Općine Lopar. Prepunu kongresnu dvoranu TN-a “San Marino”, osim gostiju s ostalog dijela otoka, ispunili su saborski zastupnici Josip Borić i Tomislav Klarić, zamjenik ministra u Ministarstvu pomorstva, prometa i infrastrukture, Zdenko Antešić, predstavnik Primorsko – goranske županije, Žarko Komadina, gradonačelnica Grada Raba, gradonačelnik Hrvatske Kostajnice, predstavnici Loparu prijateljske Općine Vladislavci, Općine Kolan, Općine Viljevo i Općine Koprivnički Ivanec. Predsjednik Općinskog vijeća, Damir Paparić i načelnik Alen Andreškić u svojim su govorima istakli bitne crtice iz života Općine Lopar od proteklog Dana Općine.

Kao Općina ušli smo u osmu godinu postojanja i u tom vremenu dokazali opravdanost njenog formiranja, rekao je između ostalog, pozdravljajući nazočne na Svečanoj sjednici, predsjednik Općinskog vijeća Lopara Damir Paparić i dodao da ćemo ove godine, statistika ukazuje na to, u Loparu ostvariti 2% više turističkih noćenja u odnosu na prošlu godinu. Općinski proračun ove smo godine planirali s nešto više od 15 milijuna kuna. U tom iznosu nalazi se planiranih 9 milijuna kuna izvornih sredstava.

Riječi predsjednika Vijeća nešto kasnije u svom opširnijem govoru potvrdio je i načelnik Općine Lopar Alen Andreškić rekavši da spomenutih 2% više turističkih noćenja znači kako će u Loparu do kraja godine biti ostvareno preko 700 tisuća turističkih noćenja. Govoreći o nekima od kapitalnih

investicija, spomenuo je nedavno puštanje u rad nove vodospreme u koju je uloženo oko 6 milijuna kuna. Otkupljeno je 5 tisuća kvadratnih metara građevinskog zemljišta na kojem bi se uskoro trebala graditi sportska dvorana za koju je općina već ishodila građevinsku dozvolu. Načelnik Općine Lopar zahvalio se i Hotelskom poduzeću „Imperial“ koji je u svoje objekte koji se nalaze na području Općine Lopar ove godine uložio oko 20 milijuna kuna.

Sama sjednica upotpunjena je kulturno – umjetničkim programom uz nastup pjevačkog zbora “Murtela”, pučkih pjevača i pjevačica, učenika Glazbene škole Ivan Matetić Ronjgov - područnog odijeljenja Rab i kvarteta muške klappe “Slavuji” iz Novalje.

Vodosprema Lopar

Željkom mještana Lopara za boljim, lakšim i jednostavnijim životom, godine 1967. u izgradnju kreće vodosprema “Vrutak” u Loparu. Vodosprema je imala kapacitet 400 m³ te je time zadovoljavala potrebe tadašnje potrošnje. Opskrbljivala je cca. 100 kućanstava u Loparu, kao i tada novoizgrađeno hotelsko naselje “San Marino” te autokamp “San Marino”, što se ujedno može smatrati i začetkom ozbiljnog i konkurentskog turizma na području današnje Općine Lopar.

Kako je tijekom godina Lopar postajao sve zanimljiviji turistima, usporedno se povećavao broj kućanstava do sadašnje brojke od njih 600-tinjak, a samim time i broj smještajnih kapaciteta, prvo kao soba s pripadajućim wc-ima, a kasnije je preinakom istih u apartmane označavalo povećanu potrošnju vode. Povećanoj potrošnji doprinio je i razvitak malih ugostiteljskih objekata (obiteljskih restorana) kojih danas na području Općine ima preko 30, iako se i dalje glavnim i najvećim potrošačem smatra hotelsko naselje “San Marino” sa svojih 5 hotela kapaciteta 1.300 osoba, te autokamp “San Marino” s kapacitetom od 3.500 osoba.

Od izgradnje prve vodospreme u Loparu prošlo je više od 40 godina, a kapaciteti korištenja vode uvećani su višestruko. Iako je potrošnja vode u zimskim mjesecima nezamjetnih 190 m³ po danu, čime kapacitet postojeće vodospreme “Vrutak” zadovoljava potrebe stanovništva, ljeti je stvarnost drugačija. Broj osoba koje borave na području Lopara u srpnju i kolovozu premašuje 30.000 dnevno, naspram ostalim (zimskim) mjesecima kada je u Loparu cca. 1.300 stanovnika, pa se potreba za potrošnjom vode povećava preko 2.300 m³ dnevno, odnosno i više od 5 puta od mogućeg kapaciteta potrošnje iz vodospreme “Vrutak”. Takvo stanje prijašnjih godina dovelo bi do režima redukcijskog korištenja vode, sa strogom zabranom korištenja vode u svrhu navodnjavanja polja, vrtova i sl. Pomalo alarmantna situacija dovela je do ideje o izgradnji nove vodospreme s većim kapacitetima.

Zaključkom Općinskog vijeća Općine Lopar o odobravanju potpisivanja Sporazuma o izgradnji 2011. godine, omogućio se dodatni razvitak infrastrukture Lopara. S poduzećem G.P.P. “Mikić” d.o.o. sklopljen je spomenuti okvirni Sporazum o izgradnji vodospreme u roku od 3 godine, odnosno kroz godine 2011., 2012. i 2013. godinu, za čiju su izgradnju financijska sredstva u iznosu od 5.000.000,00 kuna osigurali: Općina Lopar kao nositelj projekta, “Vrelo” d.o.o., Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, Primorsko -goranska županija, “Hrvatske vode” d.o.o., i “Imperial” d.d.

Dana 15. travnja 2011. godine svečanim otvaranjem radova započinje izgradnja nove vodospreme u Loparu zapremine od 1.500 m³ vode, udaljenosti 50 metara od postojeće vodospreme, prema projektu “FLUMING”-a d.o.o. Vodosprema je projektirana kao pločasta armirano - betonska monolitna konstrukcija. Sastoji se od dvije neovisne vodne komore zapremine po 750 m³. U zimskom periodu moguće je punjenje samo jedne komore od 750 m³ da se izbjegne dugotrajno stajanje vode. Prekrivena je nadslojem zemlje radi kvalitetnije toplinske izolacije i smanjenja stvaranja kondenzata na stropnoj ploči. Također vodospremu se može smatrati vrlo modernom zbog zasunske komore u kojoj je smješten prostor za automatiku,

OPĆINA LOPAR

komandna armatura, ispust, preljev i mjerač nivoa vode, te je telemetrijski povezana sa dispečerskim centrom Vodovoda. Uz izgradnju nove vodospreme paralelno je položeno 300-tinjak metara cjevovoda na potezu Lopar – Vratak.

Podaci potrošnje vode od 01.01. do 31.12. 2012. godine od 123.718,5 m³ u domaćinstvima, te 20.703 m³ u gospodarstvenim objektima, rezultirali su pokazateljima da je nova vodosprema bila prijekopotrebna i njena izgradnja prioritetna, što su čelni ljudi Općine Lopar prepoznali te učinili domicilnom stanovništvu kao i mnogobrojnim turistima boravak lakšim, a cijelu infrastrukturu Lopara podigli na jednu višu i kvalitetniju

razinu.

Općina Lopar pokazala se sposobnom u provođenju velikih i značajnih projekata, a puštanjem vodospreme u rad, riješena je problematika opskrbe vodom za narednih nekoliko desetljeća čime se stvorila mogućnost povećanja smještajnih kapaciteta kojih je već sada ionako premalo zbog velikog interesa turista za boravak u Loparu i odmoru uz čisto more, razvedenu obalu i netaknutu prirodu.

Općina Lopar

Predstavljanje knjige “Tko mi zabranjuje kolumne”

Piše: Marijana Protulipac Tomičić
Općina Lopar, tajnik

Trodnevna proslava Dana Općine upotpunjena je predstavljanjem knjige “Tko mi zabranjuje kolumne”, novinara i publicista Tihomira Dujmovića iz Zagreba koju su u kongresnoj dvorani TN-a “San Marino” u subotu, 07. rujna, predstavili prof.dr. Zdravko Tomac, dramski umjetnik Vladimir Kraljević i autor sam.

Tihomir Dujmović pisao je kolumne u Večernjem listu, a suradnja mu je uslijed političkih intervencija otkazivana u dva navrata.

Zadnji tekst u Večernjem listu koji je objavio je tekst o nalazima ureda za istraživanje žrtava komunističkih zločina nakon Drugog svjetskog rata koji su otkrili dvije masovne grobnice, obje lokacije na Sljemenu. Nakon tog teksta otkazana mu je daljnja suradnja. Trenutno objavljuje kolumne na portalu dnevno.hr. Do sad je objavio tri knjige kolumne te knjigu razgovora “Razgovori s dr. Antom Ciligom” i VHS o kardinalu Stepincu.

TZO LOPAR

Piše: Marin Mušćo
TZO Lopar, direktor

U sklopu projekta “Destinacijski brand management” odrađeni projekti na unapređenju kvalitete usluge u turizmu

Turistička zajednica općine Lopar je u 2013. godini, osim svojih uobičajenih aktivnosti (sajamski nastupi, oglašavanje, izrada promotivnih materijala, akcije uređenja mjesta, plaža i šetnica, održavanje javnih WC-a, nabavka dječjih igrala, uređenje turističke signalizacije, suradnja s novinarima i studentskim grupama, aktivnosti na Geoparku, organizacija kulturno-zabavnih, sportskih i drugih manifestacija, izrada projektno-planske dokumentacije za kapitalne projekte razvoja turizma,

koordinacija subjekata i uključivanje u natječaje viših instanci...), odrađila i nekoliko novih projekata u svrhu poboljšanja i unapređenja kvalitete usluge, a to su:

- dodjela prvih tablica s oznakom kvalitete “Kvarner Family” (Danijela Tomičić, Vera Andrić, Marija Rožić i Marija Gušić)
- izrada mobilne aplikacije za tzv. “pametne telefone”
- izrada projekta brendiranja i repositioniranja destinacije (intervju s liderima destinacije, fokusne skupine raznih segmenata djelatnosti, “skeniranje” turističke ponude, izrada prijedloga slogana i vizualnog identiteta...)
- mjerenje kvalitete usluge metodom tajnog gosta “Mystery shopping”
- raspisivanje natječaja “Čovjek - ključ uspjeha u turizmu” (Mišel Ban najbolji djelatnik u svom zanimanju u PGŽ-u, a Janja Matahlija najbolja djelatnica u svom zanimanju u Hrvatskoj).

Navedene aktivnosti imale su za posljedicu veći angažman svih čimbenika turističkog proizvoda i u konačnici zadovoljnijeg gosta, no to je tek početak aktivnosti jer temeljem prikupljenih izvješća itekako ima prostora za poboljšanje.

Mjerenje kvalitete usluge metodom tajnog gosta “Mystery Shopping”

U suradnji s Heraklea d.o.o., TZG Raba i TZO Lopar organizirali su posjet para tajnih gostiju otoku Rabu u razdoblju od 22. lipnja do 24. lipnja 2013. godine na ukupno 15 lokacija i od 09. kolovoza do 13. kolovoza 2013. godine na ukupno 27 lokacija. Posjećivane su lokacije određene od strane TZG Raba i TZO Lopara.

Cilj mjerenja je bio prikaz stanja svih objekata u turističkoj sezoni te izvedbe njihovih djelatnika tijekom turističke sezone prema turistima koji posjećuju Rab. Mjerenje se odvijalo po scenariju tako da tajni gost odsjedne u turističkom naselju i hotelu, te se mjeri kvaliteta usluge u smještajnim objektima, u ugostiteljskim objektima, na raznim turističkim atrakcijama, u turističkoj zajednici, javnim ustanovama te ostalim uslužnim djelatnostima. Tajni gosti su odgovarali profilu redovnih gostiju. Mjerenje kvalitete usluge provodilo se korištenjem zadanog upitnika, te su tajni gosti dodatno opisali svoje iskustvo u kategoriji kronološkog opisa. Kriteriji po zadanom upitniku bili su sastavljeni tako da odgovaraju minimalnim uvjetima koji pojedini ispitanici objekt mora zadovoljavati i za svaku pojedinu kategoriju drugačije. Ono što se kod svih ispitalo, a posebno na info - punktovima i prihvatanim odjelima bilo je:

- pozdrav djelatnika na dolasku, je li djelatnik nasmijao, je li djelatnik ljubazno ponudio pomoć, je li djelatnik postavljao pitanja kako bi utvrdio potrebe gosta, je li djelatnik djelovao

zainteresirano za gosta i njegov upit, je li djelatnik dao detaljne informacije o onome što se gost raspitivao, jesu li informacije bile potpune, jesu li informacije bile točne, je li djelatnik na kraju razgovora pozvao gosta da mu se ponovo obrati radi dodatnih informacija, je li djelatnik na kraju razgovora pozdravio gosta, je li djelatnik na kraju razgovora zahvalio na dolasku...

Dodatno na ovo, a odnosi se na ugostiteljsku djelatnost:

- broj osoblja, broj trenutnih gostiju u objektu, dobrodošlica osoblja, je li ponuđen izbor stola, je li prezentiran jelovnik i vinska karta, je li sugeriran aperitiv, je li osoblje sa sigurnošću odgovorilo na pitanja vezana uz ponudu, je li osoblje preporučilo neki specijalitet – posebnu ponudu, nakon koliko vremena je preuzeta narudžba, nakon koliko vremena je stigla narudžba, jesu li pribor za jelo, stolovi i podovi čisti, je li provjereno ako je sve zadovoljavajuće, je li ponuđeno piće pri završetku konzumacije naručenog, je li ponuđen ili preporučen desert, digestiv, kava..., je li djelatnik samoinicijativno izdao račun za pruženu uslugu, je li vraćen točan ostatak novca.

Na smještajne kapacitete upitnik je imao i sljedeće kriterije:

- rezervacija smještaja mailom, telefonom..., nakon koliko vremena se rezervacijski centar javio na telefon ili mail, check in, rezervacija ok, vrijeme potrebno za čekiranje,

TZO LOPAR

čistoća smještajnih jedinica u objektu, je li smještaj adekvatan rezervaciji, čistoća, opremljenost i urednost smještajnih prostora, prihvaća li se goste i smješta za sjedenje prigodom večere odnosno doručka, odjava, vrijeme i način, okolica i urednost oko smještajnog objekta.

ZAKLJUČAK NA OSNOVU PRVIH REZULTATA

Ukupno gledano, u oba mjerenja rezultatima možemo biti zadovoljni. Ono što smatramo i predlažemo da svatko u svojoj domeni mora odraditi i na to skrenuti pažnju, je:

- čovjek je ipak ključ uspjeha kvalitete usluge
- moramo biti komunikativniji i pozdravljati goste na dolasku bez obzira gdje se oni obraćaju

- više voditi brigu oko prezentacije usluga koje određeni objekt nudi i takve proizvode nuditi gostima bez obzira jesu li oni zainteresirani ili ne: kućni specijaliteti, posebnu hotelsku ponudu, tjedni ili dnevni event, dodatno pranje auta i sl.
- sugestija i preporuka pojedinog segmenta ponude čini gosta zadovoljnim i sretnim
- djelatnici moraju biti sigurni u svoju preporuku posebne ponude
- "value for money" – kvaliteta usluge, poziv na ponovni dolazak
- spremnost zaposlenika na rješavanje i zadovoljenje potreba gostiju.

Osvrt na ostvareni turistički promet za razdoblje I-IX 2013.

Vrsta kapaciteta	IX/2012.		IX/2013.		INDEX 13./12.		PROJEKCIJA 2014.	
	dolazaka	noćenja	dolazaka	noćenja	dolasci	noćenja	dolasci	noćenja
TN SAN MARINO	18.808	116.175	17.162	111.943	91	96	18.000	115.000
HOTEL EPARIO	648	3.737	566	3.679	87	98	600	3.800
AC SAN MARINO	31.641	263.014	31.301	258.398	99	98	32.000	260.000
KAMP IRC RAB	905	6.467	1.133	8.131	125	126	1.100	8.000
PRIV. SMJEŠTAJ	36.756	265.423	37.139	293.452	98	103	38.000	295.000
ODMARALIŠTA	317	2.269	291	2.121	92	93	300	2.200
UKUPNO	89.075	657.085	87.592	677.724	98	103	90.000	684.000

Privatni smještaj

PRUŽATELJI USLUGA	br. ležaja	IX/2011.		IX/2012.		IX/2013.		INDEX 13./12.	
		dolazaka	noćenja	dolazaka	noćenja	dolazaka	noćenja	dolazaka	noćenja
Obrtnici	595	4.683	31.635	5.571	37.484	4.638	35.488	84	98
Paušal	3.556	26.125	184.304	29.018	213.302	29.924	233.584	103	110
UKUPNO	4.153	30.808	215.939	34.589	250.786	34.562	269.072	100	107

Ukupan broj dana popunjenja: u hotelima je 105 dana, u a u privatnom smještaju broj dana popunjenosti je 62. kampovima 74 dana, u odmaralištima 71, a u privatnom smještaju broj dana popunjenosti je 62. Za obrtnike je prosječan broj dana popunjenja 60 dana (lani 63), a u paušalu 66 dan (lani 61). Prosječna duljina boravka ukupno iznosi 7,7 dana, u hotelima 6,5, u kampovima 8,3 a u privatnom smještaju 7,8 dana.

Nekomercijalni dolasci i noćenja

PRUŽAOCI USLUGA	br. ležaja	2011.		2012.		2013.	
		dolazaka	noćenja	dolazaka	noćenja	dolazaka	noćenja
Vikendaši	942	3.667	37.165	3.380	35.426	2.577	24.380

Vidljiv je značajan pad nekomercijalnog prometa jer je jedan dio kapaciteta ušao u sustav!

Promet u lukama nautičkog turizma

VRSTA USLUGE/GODINA	2011.	2012.	2013.	I 13./12.
Broj plovila s naplaćenom BP	117	143	148	103
Naplaćeni iznos (kn)	59 950	71 550	74 650	104

Čovjek ključ uspjeha u turizmu

U ovogodišnjoj okaciji Hrvatske turističke zajednice "Čovjek - ključ uspjeha u turizmu" s područja Lopara bila su nominirana 4 djelatnika:

Janja Matahlija - hotelska domaćica

Mišel Ban - vrtlar

Dijana Andreškić - hortikulturni djelatnik

Božo Ivče - čistač

Janja Matahlija i Mišel Ban su na nivou PGŽ-a u svojim

kategorijama proglašeni najboljim djelatnicima, te su samim time stekli pravo natjecanja na državnoj razini.

Janja Matahlija osvojila je prvo mjesto na državnoj razini kao najbolja hotelska domaćica u RH, te je primila priznanje na Danima hrvatskog turizma u Zadru.

Čestitamo svim nominiranim, a posebno nagrađenim, te se nadamo da će i njima, a i svim ostalim djelatnicima u turizmu ovo biti poticaj za još predaniji i kvalitetniji rad!

Dugogodišnji stalni gosti

Krajem mjeseca lipnja, u vijećnici Općine Lopar upriličen je prijem za tri bračna para iz Njemačke koji svoju nesebičnu ljubav prema Loparu i njegovim ljepotama iskazuju preko 35 godina.

To su Monika i Reiner Kober, Margit i Dieter Rohmann te Monika i Josip Pilgermajer koji su u početku dolazili u AC "San Marino", no kako svako životno doba nosi svoje, sada im više odgovara malo više komfora pa zadnjih godina redovito unajmljuju apartman u privatnom smještaju.

Svi su jednoglasni u stavu da je napredak vidljiv na svakom koraku, a ujedno pohvaljuju brigu za prirodu i očuvanje okoliša. Kažu kako bi najradije, po odlasku u mirovinu, preselili u Lopar jer im se "uvukao pod kožu" i teško više mogu bez njega.

Obavijest za iznajmljivače

S obzirom da je došlo do promjene u načinu plaćanja turističke članarine, najljubavnije molimo iznajmljivače da sva eventualna dugovanja po pitanju turističke članarine za dosadašnje razdoblje podmiri najkasnije do 15.12.2013. na račun broj HR34 1001005-1762427157, model 67, poziv na broj odobrenja OIB, a za 2014. i nadalje će se turistička članarina plaćati avansno i to svaki mjesec 1/12 iznosa ostvarenog u protekloj godini ili najjednostavnije odmah početkom godine avansno uplatiti iznos iz protekle godine, a krajem godine napraviti eventualnu nadoplatu. Isto tako, u nadolazećem razdoblju Ured TZ-a će organizirati edukaciju za prijavu turista putem interneta (od sljedeće godine nećemo više zaprimati kartončiće ispisane ručno), te edukaciju poslovnog dopisivanja (odgovaranje na e-mailove).

Edukacije će se vršiti svake druge subote u Uredu TZO Lopar.

Ured TZO Lopar

LOPAR VRUTAK D.O.O.

Loparski pumidori

Piše: Vladimir Škarić

"Lopar Vrutak" d.o.o., voditelj zelenih površina

Krenulo je. Nakon nekoliko godina razmišljanja i razgovora o potrebi revitalizacije loparskog polja i proizvodnje, prije svega, povrća koje je bilo brend na ovim prostorima, kumpira i pumidora, početkom veljače ove godine donesena je odluka o početku proizvodnje loparskog pumidora.

Pored već navedene revitalizacije našeg polja i vraćanja brenda

loparskog pumidora, dodatni benefiti su u zapošljavanju određenog broja djelatnika, u dodatnoj ugostiteljskoj i trgovačkoj ponudi, stvaranju jednog novog otočnog proizvoda, i supstituciji rajčice, najčešće uvezene iz drugih država, a time i poboljšanju bilance naše domovine. I naša kap doprinijela je u smanjenju negativne bilance uvoza – izvoza RH. Svaka proizvodnja, a naročito na otocima, zlata je vrijedna, i nadamo se da će s vremenom ta naša kap postati, ako ne slap, onda barem špina. Od ¾ cola. Stoga zahvaljujem svima koji to razumiju, prije svega načelniku Općine Lopar i Općinskom vijeću Općine Lopar, direktoru TZO-a Lopar i Vijeću TZO-a Lopar, direktoru "Lopar Vrutka" d.o.o. i Nadzornom odboru "Lopar Vrutka" d.o.o.

Zahvaljujem i našim stalnim kupcima koji su, pored prije navedenog, prepoznali i kvalitetu proizvoda, najprije onima koji su kupovali naš pumidor od prvog do zadnjeg dana proizvodnje, "Imperialu" d.d. – hotelu "Karolina" i njihovom šefu kuhinje, ugostiteljskom obrtu "Toni", ugostiteljskom obrtu "Murva" i njihovim vlasnicima, a i svima drugim malim i velikim poduzetnicima koji su bili naši veliki kupci, "Imperialu" d.d. – hotelima "San Marino", AC-u "San Marino" – stari restoran, hotelu "Eva", hotelu "Imperial", zatim trgovinama "Petra", hotelu "Istra", restoranu "Belveder" - Sup. Draga, restoranu "Piano" - Lopar, restoranu "Fortuna" - Lopar, ugostiteljskom obrtu "St. Maria", restoranu "Iva" – Barbat, restoranu "Gožinka" – Suha Punta, Psihijatrijskoj bolnici Rab, "Rapskoj plovidbi" d.d. te ostalim ugostiteljskim djelatnicima i mnogobrojnim domaćima i vikendašima koji su tako doprinijeli našem opstanku u prvoj, najtežoj godini proizvodnje. Posebno hvala prijateljima Kokotu i Jozi, oni znaju zašto, djelatnicima "Lopar Vrutka" d.o.o. koji su podnijeli najveći teret proizvodnje i prodaje, i naravno vlasnicima zemljišta koji su ustupili u najam svoje zemljište. Hvala i kolegi Peranu na podršci.

Radi "veće težine" ugovora, zemljište je u najam od fizičkih

osoba uzela Općina Lopar na rok od sedam godina i dala ih na korištenje KTD-u "Lopar Vrutak" d.o.o. u svom vlasništvu. I time Općina nije financijski zakinjuta jer joj se to vratilo kroz porez na plaće djelatnika zaposlenih u poljoprivrednoj proizvodnji. Općina je financirala i zaštitne ograde, mreže protiv ptica i nabavu PVC kolčića. Sva ostala ulaganja išla su na teret "Lopar Vrutka" d.o.o., osim kartonske ambalaže koju je financirala TZO Lopar. I to je dalo dodatni štih brendiranju. Lijepo dizajnirana kartonska kutija puna loparskih pumidora oku je ugodna, a nepcu slasna, i već u prvoj godini postala je jako dobar suvenir, poput rapske torte.

Nažalost, radi kasne odluke o početku proizvodnje, a još više radi velikih kiša do polovice lipnja, nije se mogao napraviti kvalitetno i na vrijeme cijeli niz agrotehničkih mjera, kao osnovna obrada – oranje i osnovna gnojidba te cijeli niz meliorativnih radova na odvodnji oborinskih voda, te niveliranju terena. Također krajem zime nismo više imali velikog izbora sorti rajčice u tim količinama, već smo izabrali od ponuđenog, i to dvije hibridne sorte u podjednakim količinama, Hector F1 i Baghera F1. Moramo odgovoriti i vječnim prigovaračima, zašto ne staru loparsku sortu. Prvenstveno, jer u tim količinama nećemo moći proizvesti sadni materijal još godinama. Hibridne sorte daju uz pravilnu agrotehniku najmanje duplo veći prinos od domaćih rajčica, što je uz današnje stanje na tržištu, gdje svaki dobavljač povrća nastoji proći što jeftinije, najvažniji aspekt. Drugi jednako važan razlog je da hibridna rajčica puno bolje podnosi manipulaciju prilikom berbe, skladištenja i transporta od domaćeg pumidora, odnosno dulje ostaje svježija i tvrđa, što je velikim kupcima odnosno ugostiteljima pored cijene najvažniji aspekt. I takav pumidor nije ništa manje loparski, jer je crpio sve dobro iz našega polja: minerale koji su u našem flišnom tlu i iz posolice koju nosi bura na naša polja te obilje sunca i dobre vode. Konačno, zar stari loparski pumidor nije loparski jer ga je donio tamo neki Kolumbo iz Amerike prije nekoliko stotina godina, a u Lopar između dva svjetska rata neki naš nadničar po bijelom svijetu?

Naravno da su organoleptička svojstva starog loparskog pumidora puno bolja od hibridnih sorti i nismo odustali od te proizvodnje. No dok sakupimo dovoljno sjemenja za proizvodnju (za sada ga samo održavamo) ona mora biti izdvojena i na principima ekološke poljoprivrede, što poskupljuje proizvodnju, a to otvara cijeli niz pitanja oko plasmana. Raditi primjerice biosokove iz tih rajčica zahtijeva cijeli niz ulaganja, od ulaganja u preradni pogon do velikog skladišta, ali plasman bi bio osiguran po cijeloj Europi, bilo u trgovinama zdrave hrane ili internetskom prodajom.

Nakon što smo ugrabili nekoliko dana bez kiše u prvoj polovici svibnja, profrezali smo površine, obavili prvu gnojidbu koja je već trebala biti i druga, te pristupili sadnji 16. svibnja, već izvan roka za sadnju za ovo područje, i to nažalost bez folija za sadnju radi nemogućnosti kvalitetnih priprema. Sve nam je to kasnije otežalo, odnosno poskupilo proizvodnju i djelomično smanjilo prinose. I opet su nakon sadnje počele velike kiše do treće dekade lipnja, što je uslijed stagnirajuće vode, odnosno nemogućnosti disanja korijena, dovelo do truljenja 1/5 sadnica. Iste smo ponovno sadili 20. lipnja snalazeći se po Loparu za sadni materijal. Uveden je i sustav navodnjavanja "kap po kap" te smo istim prihranjivali rajčicu, uglavnom brzotopućim kalcijevim gnojivima radi sprečavanja vršne truleži ploda, na što se osjetljivom pokazala sorta Baghera. Inače u ovako lošoj agrometeorološkoj godini, ista se sorta pokazala puno boljom i otpornijom na cijeli niz bolesti i štetočina. Kod sorte Hector došlo je do bakterijskog venuća biljke na velikom dijelu površina. Do bakterijskog venuća dolazi inače kad se ne poštuje plodored, što ovdje nije slučaj jer ove površine nisu obrađivane petnaestak godina; prilikom cijepjenja rajčice, a naš sadni materijal nije bio cijepljen; te od zaraženog sjemenja. Iz razgovora s drugim malim proizvođačima na području Lopara i otoka Raba, do bakterijskog venuća došlo je kod svih koji su sadili sortu Hector. Eto, toliko o kvalitetnom sjemenu iz EU.

Rajčica je tretirana na principima integrirane proizvodnje, sva tretiranja protiv bolesti izvršena su ekološkim sredstvima, naizmjenice bordoškom juhom i mlijekom; do polovice srpnja tjedno je vršena i folijarna prihrana (preko lista), a kemijskim putem tretirana je samo jedanput, insekticidom kad je bila procjena da bi šteta od ličinki kukuruznog moljca mogla biti velika. Stoga apeliram na onih još nekoliko proizvođača kukuruza u loparskom polju, da kukuruzovinu do kraja travnja zaoru ili spale, jer u protivnom dolazi do širenja kukuruznog moljca čije ličinke napadaju i plodove rajčice. Isto je i zakonom određeno, no mi na Rabu nažalost još nemamo poljoprivrednog inspektora koji bi rješavao, odnosno sankcionirao navedeno, kao i druge nepravilnosti.

Berba je trajala od polovice srpnja do polovice rujna. Nadali

smo se i duže, no s kišama u rujnu došlo je do kvarenja plodova i kraja berbe.

Na 3.500 m² s putevima i manipulativnim prostorom bio je planiran prinos od 30-ak tona. Radi meteorološki loše godine, odnosno puno kiša i svega što je negativno proizašlo iz toga, prinos je oko 20 tona, što je još uvijek iznad hrvatskog prosjeka za proizvodnju rajčice na otvorenom. Velik dio je i prodan.

Najvažnije je da smo krenuli i opstali u ovako lošoj meteorološkoj godini i nesigurnom tržištu. Nastavljamo dalje, a mogućnosti se sve više i šire otvaraju, od širenja i poboljšanja proizvodnje rajčice na otvorenom, proizvodnje starog loparskog pumidora na principima ekološke poljoprivrede, tunelske proizvodnje za produženje sezone berbe, odnosno ranijeg početka berbe i kasnijeg završetka, cjelogodišnje plasteničko – stakleničke proizvodnje, pa do još bolje prodaje i otvaranja maloprodajnih punktova u Loparu, Rabu, Senju, i još nekim mjestima Kvarnera gdje je loparski pumidor bio vrlo cijenjen u vrijeme kada je poljoprivreda bila glavni način opstanka na ovim prostorima, te do prerade pumidora i plasiranja cijele godine na područje EU. A priču o loparskom kumpiru i fažoliću još nismo ni počeli. Na 3.500 m² zaposlena su tri nova djelatnika (jedan stalni i dva sezonca), ne računajući stručni kadar u tehnološkom procesu proizvodnje i potporu računovodstva – knjigovodstva, te transporta, za što već postoji stručni kadar u "Lopar Vrutku" d.o.o.

Dok pijete jutarnju kavu, zamislite sada 100-injak ha loparskog polja i 500-injak ha ostalih rapskih polja. U povrtlarskoj proizvodnji moglo bi biti zaposleno više djelatnika nego što ih sada ukupno radi na otoku Rabu, oko 3.200 osoba, i opskrbljivati trećinu Hrvatske kvalitetnim povrćem. Ali to će biti ona druga Hrvatska, bolja, valjda naše djece, ako svi ne odele s Raba radi nedostatka posla. Usput, dok smo se raspitivali za poticaje, za ovu površinu godišnji je poticaj oko 400 kn - nakon mora papirologije.

Sa smiješkom na licu krećemo dalje. Bez poticaja te vrste.

LOPAR VRUTAK D.O.O.

Novi pogled na gospodarenje otpadom

Piše: Zdenko Jakuc

"Lopar Vrutak" d.o.o., direktor

Donošenjem Zakona o održivom gospodarenju otpadom i gradnjom Županijskog centra za gospodarenje otpadom na Marišćini jasno se promijenila svijest u postupanju s otpadom na našem području. Očekuje se da će ŽCGO Marišćina započeti s radom u rujnu 2014. godine. Za nas to znači da ćemo sav miješani otpad morati voziti na Marišćinu i po toni plaćati zasad još uvijek nepoznati iznos. Postoji slična priča u susjednoj Sloveniji gdje Ilirska Bistrica plaća 129 € po toni miješanog otpada. Ovaj podatak jasno pokazuje da cijena prikupljanja, odvoz i obrada otpada više nikad neće biti po cijeni koju imamo danas. Zakon i situacija sa ŽCGO Marišćina potiču nas na selektiranje otpada, tj. naš zajednički cilj je prikupiti što manje miješanog komunalnog otpada.

Popularni naziv ZERO WASTE (bezdeponijski koncept) sve se više koristi u zapadnim zemljama i slikovito opisuje čemu težimo; uvijek postoje količine otpada koje se ne mogu reciklirati, ali moramo te količine svesti na minimum.

Cjelovito gospodarenje otpadom obuhvaća sve mjere postupanja s otpadom - prikupljanje, razvrstavanje, recikliranje, obradu. U svakom domaćinstvu, odnosno na mjestu nastanka otpada treba osigurati odvojeno prikupljanje svih iskoristivih otpadnih tvari, a zatim njihovo odvojeno odlaganje u posebne spremnike odnosno posude. Uspješan put odvojenog prikupljanja i recikliranja otpada počinje edukacijom i savjesnim ponašanjem na mjestu nastanka. Odvojenim prikupljanjem omogućujemo kružni tok sirovina i energije, te time postizemo višestruke koristi: očuvanje sirovina, štednju energije, izbjegavanje odlaganja otpada, smanjenje onečišćenja okoliša. Naravno, u praksi se smanjuje račun za domaćinstva za odvoz i deponiranje, što pored već navedenih općih koristi, ima

i direktan utjecaj na obiteljski novčanik. Budući da se sve ovo neće dogoditi preko noći, pokušat ćemo u određenim fazama, korak po korak, mijenjati današnji način ponašanja s otpadom. "Lopar Vrutak" je 2010. godine u suradnji s Centrom za otoke pokušao sa stanovništvom započeti kompostiranje u specijalnim komposterima po popularnoj cijeni od 100 kn. Nažalost, zainteresiranih je bilo zanemarivo malo.

Zašto je važno kompostiranje u kućanstvima?

Analize i praksa su pokazali da organski otpad čini čak 30% ukupnog otpada u kućanstvima. Organski otpad čini sav biorazgradivi otpad (ostaci voća i povrća, talog kave, ljuske jaja, biljni ostaci iz vrta, životinjske dlake, perje, pepeo od drva i sl.). Kompostirati se ne smiju kuhinjski otpaci (meso, kosti...),

velike količine novinskog papira, časopisi u boji, pelene, stari lijekovi, otpaci koji sadrže kemikalije i sl. Prisjetimo se samo naših predaka koji su takav otpad odvajali na hrpu i pretvarali u korisno dobro. Dakle, kompostiranje je prastara metoda pretvaranja organskih tvari u humus koji kasnije koristimo u vrtu. Kompostiranjem iz organskog otpada nastaju vrijedne organske tvari koje oplemenjuju tlo, te hrane biljke i povećavaju njihovu otpornost na nametnike i bolesti. Ukoliko prihvatimo kompostiranje u svom vrtu, dvorištu, balkonu i sl., odgovorno i aktivno sudjelujemo u rješavanju problema otpada, tj. sami recikliramo oko jednu trećinu svojih otpadaka te pridonosimo smanjenju volumena otpada, smanjenju troškova odlaganja otpada, smanjenju onečišćenja tla, vode i zraka.

"Lopar Vrutak" i Općina Lopar u suradnji s Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost ponovno će svim zainteresiranima ponuditi kupnju specijalnih kućnih kompostera po promotivnim cijenama.

IMPERIAL D.D.

Ulaganjima prkosimo recesiji

Piše: Vlado Miš

"Imperial" d.d., direktor

Turističku 2013. godinu pamtit ćemo po izrazito lošijoj predsezoni praćenju većim stornijama grupnih aranžmana (čak 180) i dužim kišnim razdobljima, izrazito zastupljenom "last minute" prodajom u glavnoj sezoni, koja je bila uglavnom zadovoljavajuća, ali nije uspjela anulirati sve minuse u noćenjima iz predsezone.

Analizirajući pokazatelje za dva najznačajnija turistička mjeseca – srpanj i kolovoz, evidentno je da je u istima ostvareno 40% ukupnog prometa na godišnjoj razini, što je dodatno pozitivno ponderiralo ukupan financijski rezultat.

Zahvaljujući ostvarenim iznadplanskim prosječnim cijenama, manjim troškovima u odnosu na plan i prošlu godinu, ostvaren je zadovoljavajući financijski rezultat, koji je posebno izražen u segmentu dobiti.

Pregled tržišta po udjelima u ukupnom prometu turističkih noćenja i nadalje pokazuje "dominaciju" Njemačke i Austrije s ukupnim udjelom od 50%. No, prvi puta u zadnjih nekoliko godina ta dva tržišta bilježe blagi pad, što zahtijeva dodatnu opreznost s obzirom na značajan udjel i važnost tih tržišta.

Smatramo da većina negativnih okolnosti, posebno izraženih u predsezonskom poslovanju 2013. uglavnom nemaju dugoročan aspekt, pa planiranju 2014. godine pristupamo optimistički, ali opet s oprežnošću, svjesni činjenice još uvijek nestabilne ekonomske situacije na većem dijelu emitivnog turističkog tržišta.

Stoga su za 2014. godinu u "Imperialu" d.d. definirani strateški ciljevi i zadaće Društva s osiguranjem i postizanjem fizičkih pokazatelja najmanje iz 2012. godine, a financijskih pokazatelja iz 2013. godine, uz određena poboljšanja, izražena u fizičkim i financijskim pokazateljima. To znači da se u 2014. godini planira ostvariti ukupno 3,8% noćenja i prihoda više od 2013. godine.

Društvo i u 2014. godini planira nastavak ulagačkih aktivnosti u cilju povećanja kvalitete postojećih sadržaja i izgradnje novih sadržaja i usluga, ulaganjem ukupno oko 19,0 mil. kuna. Većina predmetnog ulaganja odnosi se na nastavak ulaganja u AC "San Marino" i stvaranje pretpostavki za povećanje kategorije kampa na 4*.

Ulagачkim aktivnostima AC "San Marino" dobit će dodatne, nove sadržaje koji će unaprijediti konkurentsku sposobnost kampa i destinacije u cjelini, a osigurat će se i nova zaposlenost.

Prvi projekt predstavljaju moderni wellness sadržaji sa saunama, whirlpoolom, salonima za masaže; medicinski sadržaji, beauty centar (kozmetika, manikura, pedikura) i frizerski salon, fitness dvorana s pratećim sadržajima, društveni prostor, trgovina za kamp opremu, servis bicikala i kamp opreme, te za najam bicikala.

Drugi projekt predstavlja animacijske sadržaje kojima će se od 2014. godine u kampu posvećivati posebna pažnja.

Za te potrebe će se urediti prostor i tematski sadržaji za djecu

na otvorenom, s prostorom za predstave i druge animacijske programe, te prostor sa spravama za zabavu djece.

Sve to zamišljeno je vrlo atraktivno, što će konačno oplemeniti centralni dio kampa, koji do sada nije bio baš za pohvalu. Za potrebe animacije djece, kamp će dobiti i polivalentni klub za animaciju, zatvoren, s terasom, gdje će biti organizirane razne radionice.

Treći projekt je uređenje postojeće šetnice u duljini od 443 m čija je sanacija također uvjet za povećanje kategorije kampa, čime će se uz prije navedene projekte, značajno poboljšati vizualni identitet kampa.

Četvrti projekt se sastoji od više raznih radova, a prema uvjetima za potrebe nove kategorizacije, te prema zahtjevima koje je dala komisija Ministarstva turizma prilikom preliminarnog konzultativnog očevida.

Radi se o radovima na dijelu sanitarnih čvorova, na postojećim stazama i putevima, hortikulturi, i dr.

Svi radovi planiraju se završiti do 01.04.2014. prije otvaranja kampa, a financiranje radova osigurat će se većim dijelom putem poslovne banke, po uvjetima HBOR-a, na 17 godina, sa 4 godine počeka i 2% kamata.

U 2013. godini ukupna ulaganja Društva iznose 36,0 mil. kuna, od čega se na objekte u Loparu odnosi više od 50% .

UDRUGE

DVD LOPAR

Edukacijom i obučavanjem novih vatrogasaca do bolje protuprožarne preventive

Piše: Zapovjedništvo DVD-a Lopar

Članovi DVD-a Lopar i ove su godine marljivo ispunjavali zadatke i ciljeve zadane programom rada. Tako su se do samog početka svakog ponedjeljka održavale redovne praktične vježbe, odrađeno je nekoliko zajedničkih vatrogasnih vježbi u suradnji s DVD-om Rab od kojih svakako valja izdvojiti vježbu simulacije požara i spašavanje unesrećenih osoba u hotelu "Istra".

Tijekom ljetnih mjeseci, kada je požarna opasnost vrlo velika, organizirana su preventivna noćna dežurstva (dnevno osmatranje u organizaciji Općine Lopar vrši se s pozicije Mačev vrh, te ophodnjama u organizaciji "Hrvatskih šuma").

Požarnu sezonu nije obilježio veći broj požara, no požar na objektu "Jadran" koji se dogodio u noći 25. lipnja zauvijek će ostati u pamćenju većine mještana Lopara. Samo brzom intervencijom DVD-a Lopar i DVD-a Rab spriječeno je širenje požara na okolne kuće i šumom obraslo sjeverozapadno područje Lopara (Lopižina, Crikvena dražica...). Na žalost, veliki dio objekta "Jadran" u požaru je potpuno izgorio.

Isto tako, postrojba DVD-a Lopar imala je nekoliko tehničkih inetrncija (prilikom prometnih nesreća, prilikom izlivanja goriva u Lučici "San Marino" i u luci Lopar, hvatanje zmije u objektu MUP Lipovica...), te jednu akciju spašavanja (unesrećena talijanska državljanica na nepristupačnom području između plaže Stolac i "Sajuznje punte").

Tijekom cijelog ljeta navalno protupožarno plovilo "Jura" bilo je u moru te je po potrebi vršilo osmatranja s mora i transfere novinara, VIP uzvanika i gostujućih delegacija.

Nastavljen je proces nabavke opreme pa su tako ove godine nabavljene kaljužna i plutajuća pumpa, nove mlaznice, 6 stanica za radio vezu, agregat; u potpunosti je servisirano navalno vozilo "Iveco" te su nabavljena i na njega montirana 4 nova izolaciona aparata za gašenje požara zatvorenih prostora.

Možda najviše od svega veseli činjenica da je krajem godine

u rad Društva uključeno desetak novih članova za koje je organizirana edukacija i koje na proljeće sljedeće godine očekuje polaganje za čin vatrogasca, čime postaju punopravni sudionici u akcijama gašenja požara.

Budući da Društvo broji ukupno 67 vatrogasaca za koje je jednostavno nemoguće osigurati svu potrebnu opremu propisanu Zakonom o vatrogastvu, Zapovjedništvo DVD-a izvršilo je raspodjelu članstva na operativne članove (23), pričuvne članove (18), te ostale članove (26). Svi operativni članovi imaju obvezu liječničkog pregleda te potpunu interventnu opremljenost, a pričuvni članovi također mogu pristupiti liječničkom pregledu i samim time biti uključeni u akcijama gašenja požara.

Potreba DVD-a je nabavka jednog vozila - cisterne za što se nadamo da će uz pomoć Općine Lopar i VZ PGŽ-a do požarne sezone 2014. biti realizirano.

DŠR LOPAR

Nogometna avantura "Loparski tići"

Piše: Društvo sportske rekreacije Lopar

21. lipnja 2013. svečano je otvorena Futsal akademija "Loparski tići" u kongresnoj dvorani TN – a "San Marino". Akademiju su otvorili i program predstavili trener Damir Laser (kao trener radi već 16 godina, a najviše se zadržao u NK-u "Grobničan", 12 godina, gdje je vodio sve selekcije i sada obnaša dužnost voditelja škole nogometa); voditelj Tihomir Tomić (nogometni trener "UEFA B" od 2005., trener futsal, nogometni sudac i sudac futsal; trener Sveučilišta grada Rijeke u muškoj i ženskoj kategoriji za veliki i mali nogomet); Miljenko Rukavina, predsjednik Društva sportske rekreacije Lopar, i Slađan Čolić, tajnik Društva sportske rekreacije Lopar. Nakon što su zajedno sa svojim roditeljima upoznati s planom rada Futsal akademije, polaznici (njih 47) su dobili sportsku opremu i darove, te su odmah drugoga dana započeli s treninzima u suradnji sa Društvom sportke rekreacije Lopar.

Trener Damir Laser opisao je ukratko tijekom Futsal akademije u Loparu rekavši kako su najveći dio rada posvetili koordinaciji

pokreta, a nakon toga uslijedili su osnovni elementi vježbe tehnike s loptom kao što su vođenje, dodavanje i udarac. Radili su i na taktičnom dijelu, primjerice na suradnji s dva ili više igrača.

Višednevno druženje u ovakvoj radnoj atmosferi zaokruženo je zajedničkim izletom na Goli otok i otok Sv. Grgur kojeg je Društvo organiziralo za svoje "Tiće".

Podršku "Tićima" dao je i admiral Davor Domazet Lošo koji je na Dan državnosti ugodno iznenadio polaznike i vodstvo akademije, a tajnik Slađan Čolić, u ime akademije uručio mu je prigodni poklon - nogometnu loptu s posvetom.

Trener Laser bio je iznimno zadovoljan s djecom koja su iz dana u dan bila sve bolja u nogometnim vještinama i radu s loptom, te je zaključio, budući da pokazuju toliko volje, kako bi im se napredak u njihovom nogometnom razvoju trebao omogućiti kroz cijelu godinu.

UDRUGE

FITNESS AERO

Piše: Dalija Škapul
predsjednica Udruge "Fitness Aero"

Dječje "Mediterranske igre"

U nedjelju 27. listopada Udruga "Fitness Aero" organizirala je i ove godine druženje za djecu. Bilo je veselo i zanimljivo. Djeca su imala prilike pokazati svoj sportski duh i spretnost vožnje na biciklima. Imali smo 25 različitih igara u kojima su djeca morala pokazati svoju spretnost i brzinu te tako donijeti pobjedu svojoj ekipi. Po završetku igara, djeca su bila počašćena roštiljem i fritulama, raznim grickalicama, sokovima i završnim nagradama za sve sudionike.

Ni ovaj put nije izostao dječji osmijeh i sreća, što nam je pokazalo koliko smo ih razveselili.

Zahvaljujem se svojim članicama Udruge, koje su odradile veliki posao te odvojile dio svojeg slobodnog vremena i poklonile ga djeci.

Posjet loparskog "Fitness Aera" Općini Koprivnički Ivanec

Naša skupina žena iz Udruge "Fitness Aero" posjetila je 19. listopada Općinu Koprivnički Ivanec gdje su nas primili općinski načelnik Božidar Vrabelj, predsjednica tamošnje Udruge žena Slavica Martinaga zajedno s članicama Udruge, te vijećnica Općinskog vijeća Biserka Geršić.

Ovo je bio uzvratni posjet Općini Koprivnički Ivanec, nakon što je njihov načelnik prisustvovao proslavi Dana Općine Lopar u rujnu ove godine.

Nas je posebno zanimala uključenost žena u društvena zbivanja u njihovoj Općini, njihov angažman u politici te način financiranja rada udruga.

Želja obiju strana jest nastavak suradnje udruga Općine Koprivnički Ivanec i Lopara na području kulture i društvenih djelatnosti, te zbližavanje dviju općina s primorskog i kontinentalnog dijela Hrvatske.

PLANINARSKO DRUŠTVO "KAMENJAK"**Vrijedni planinari uređivali stazu prema plaži Sturič**

Piše: Marin Mušćo

Desetak članova Planinarskog društva "Kamenjak" uz logističku potporu TZO-a Lopar uređivali su 17. studenog prilaz prema plaži Sturič sa istočne strane.

Budući da je bujicama i erozijom dio staze oštećen, a jedan dio je zbog strmine bio gotovo neprohodan, napravljene su stepenice. Također je i uređen pristup prema prirodnom slapu, a u planu su još postavljanje ograde i klupice za odmor te izrada tipiziranih orijentacijskih tabli u suradnji s Turističkom zajednicom, za što sigurniji i brži dolazak na plaže i povratak s njih.

Plaže su naš najjači turistički adut i treba ih učiniti što pristupačnijima svim posjetiteljima našeg mjesta.

UVDR LOPAR

Piše: Franko Fabo,
UVDR Lopar

Izlet u Beč

Od 07. do 10. studenoga, Udruga veterana Domovinskog rata Lopar organizirala je četverodnevni izlet za Beč. Na izlet su se odazvale 83 osobe. Prvog dana izleta posjećeno je spomen – obilježje Bleiburg gdje su članovi Udruge odali počast hrvatskim žrtvama iz Drugog svjetskog rata postavljanjem vijenca i paljenjem svijeća. Sljedećih dana izletnici su razgledali kulturne i gospodarske znamenitosti Beča.

UDRUGE

Vukovar - mjesto posebnog pijeteta

U vremenu od 17. do 19. studenog 2013. godine, na prijateljski poziv HVIDR-e Vukovarsko - srijemske županije, te HVIDR-e Grada Vukovara, predstavnici Udruge veterana Domovinskog rata Lopar prisustvovali su obilježavanju 22. obljetnice vukovarske tragedije.

17. studenog osam predstavnika Udruge krenuli su iz Lopara na put prema Vukovaru. U ranim poslijepodnevima stigli su u Vukovar, točnije u Muzej Grada Vukovara, gdje su dočekani od strane prijatelja i članova udruga HVIDR-e Vukovarsko srijemske županije, te HVIDR-e Grada Vukovara. Nakon kraćeg druženja svi zajedno prisustvovali su tribini.

Tribina "Vukovarska Hrvatska" posvećena je svim hrvatskim braniteljima, a zajednički su je organizirali Zajednica udruga županijskih udruga HVIDR-a Republike Hrvatske te Zajednica udruga HVIDR-a Vukovarsko - srijemske županije. Na ovoj tribini govorilo se o problemu hrvatskih vojnih invalida u gradu Vukovaru i suživotu branitelja nakon rata, a govorili su: Dražen Živić, voditelj Područnog centra Vukovar Instituta Ivo Pilar, Ante Nazor, ravnatelj Hrvatskog memorijalno - dokumentacijskog centra Domovinskog rata. Liječnica Mirjana Semenić Jutko je održala znanstveno izlaganje o smrtnosti branitelja i članova njihovih obitelji, te o prevenciji i izradi prijedloga sustavne pomoći braniteljima i njihovim obiteljima.

Članovi Udruge veterana Domovinskog rata Lopar na tribini "Vukovarska Hrvatska"

U 16,00 sati, Županijska udruga HVIDR-a Vukovarsko-srijemske županije organizirala je paljenje svijeća i molitvu kod "Zavjetne kapelice" uz nekadašnji "Kukuruzni put - Put spasa". Molitvu je predvodio velečasni Mato Martinković, župnik vukovarske župe Kraljice mučenika. U donaciji za izgradnju navedene kapelice učestvovala je i naša Udruga i Općina Lopar. Predsjednici udruga položili su cvjetne aranžmane, dok su svi članovi zapalili svijeće. Molitvi je nazočilo i oko 1000 motorista iz cijele Hrvatske.

Oko 19,00 sati brojni Vukovarci, kao i članovi ove Udruge tradicionalno su se okupili oko spomen obilježja u krugu Opće

Članovi Udruge ispred kapelice "Put spasa"

županijske bolnice Vukovar povodom Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. S navedenog mjesta je nakon pada grada prije 22 godine odvedeno 260 ranjenika, branitelja i medicinskog osoblja, čija su tijela ekshumirana iz masovne grobnice na Ovčari, dok je sudbina još 60-ak odvedenih iz bolnice, još uvijek nepoznata. Povodom sjećanja na žrtve, članovi Udruge zapalili su svijeće oko spomen obilježja.

Dana 18. studenog oko 10,00 sati započeo je službeni program državnog vrha u dvorištu vukovarske bolnice intoniranjem himne i minutom šutnje za poginule i nestale branitelje te nevine žrtve Domovinskog rata. U krugu bolnice okupilo se oko dvjesto ljudi, među kojima cijeli državni vrh: predsjednik Republike, predsjednik Sabora i gotovo svi ministri predvođeni predsjednikom Vlade Zoranom Milanovićem te čelnici grada, a službenih govora nije bilo. Za to vrijeme prema Memorijalnom groblju krenula je kolona u kojoj je koračalo više od 150.000 ljudi, koju je organizirao Stožer za obranu hrvatskog Vukovara, a predvodili su je vojni invalidi i vukovarske majke. U toj nepreglednoj koloni bili su i hrvatski generali Ante Gotovina, Mladen Markač i Ivan Čermak. Negdje stotinjak metara udaljeno od čela kolone nalazili su se i članovi naše Udruge koji su odali počast poginulim braniteljima Vukovara.

Pod geslom "Vukovar - mjesto posebnog pijeteta", u koloni sjećanja i ponosa vukovarskim ulicama 18. studenog prošlo je oko stotinu tisuća ljudi kako bi se zajedno s Vukovarcima spomenuli Dana sjećanja na žrtvu Vukovara. U koloni koja se protezala oko 5,5 km prošla je rijeka ljudi iz svih krajeva Hrvatske te susjednih zemalja.

Nakon što je kolona sjećanja stigla na Memorijalno groblje žrtava Domovinskog rata, započelo je sveto misno slavlje koje je predvodio đakovačko - osječki nadbiskup, mons. Đuro Hranić. Nadbiskup je rekao da Vukovarem hodočastimo da bismo odali počast poginulima i nestalima, čija je smrt postala sjeme slobodnog života našeg naroda, te da smo ondje kako bismo otkrili istinu o sebi, o našem današnjem shvaćanju i življenju vukovarske žrtve.

Dana 19. studenog oko 10,30 sati članovi Udruge sudjelovali su u prisjećanju na žrtve Vukovara 1991. godine, u vukovarskoj gradskoj četvrti Borovo naselje. Program se odvijao u župi sv. Josipa Radnika, pored nekadašnjeg skladišta "Borovo commerca" koje je bilo ratno sklonište i vojna bolnica te se to mjesto danas zove "Zid plača i molitve". Ovdje je srpski agresor odvajao Hrvate od Srba, žene i majke od muževa i sinova. Odavde su mnogi odvedeni u nepoznato i od tada im se gubi svaki trag. Srpski agresori su skladište polili benzinom i zapalili.

Nakon odavanja počasti članovi Udruge položili su vijenac i zapalili svijeće na Memorijalnom vukovarskom groblju, potom su položili cvjetni aranžman i zapalili svijeće na spomen obilježju Ovčara, te su odali počast vukovarskom heroju Blagu Zadru na Trpinjskoj cesti.

Oko 13,00 sati Udruga veterana Domovinskog rata Lopar zajedno sa Županijskom HVIDR-om Vukovarsko - srijemske županije i HVIDR-om Grada Vukovara potpisali su povelju o suradnji, kojom se još više učvršćuje prijateljstvo i uzajamna suradnja navedenih udruga. Nakon potpisivanja povelje, članovi Udruge uputili su se prema Loparu.

Potpisivanje povelje o prijateljstvu

Članovi Udruge u vukovarskoj bolnici

Članovi Udruge ispred spomen obilježja Križ

2. Festival skulpture u pijesku

Fotografirao:
Hrvoje Hodak

Dan lavande 2013.

2. Samba festival

Loparska noć 2013.

2. Smotra klapa – Lopar 2013.

Mala Gospa 2013.

POZIVNICA

Piše: Sandra Paparić,
Centar za kulturu Lopar, ravnatelj

2. Festival skulpture u pijesku u Loparu

Priče ispričane u pijesku...

Fotografirao: Petar Lupić

Prošle godine na samom kraju prvog Festivala skulpture u pijesku u Loparu, organizatori i sudionici su poželjeli da se i na godinu nađu u otprilike isto vrijeme i na istom mjestu s istim ciljem, odnosno da Festival koji je u samom svom početku izazvao toliko oduševljenja i entuzijazma, na neki način postane tradicija. Srećom nam se ta želja i ostvarila, pa iako u nešto ranijem terminu (od 03. – 07. lipnja) od prošlogodišnjeg (koji je održan od 12.-15. lipnja 2012.), ovogodišnji Festival je ponovno na našoj Rajskej plaži okupio ekipu koju slobodno možemo nazvati njegovim začetnikom, ekipu koja je realizirala i oblikovala ideju organizatora, TZO – a Lopar i Centra za kulturu Lopar. To su studenti Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu (od kojih su troje sudjelovali i na prvom Festivalu) predvođeni svojim profesorom g. Zlatkom Kauzlarićem – Atačom, te g. Željko Ferenčić iz Vukovara.

Tako je Rajska plaža ponovno postala poprište najzanimljivijih priča “ispričanih” u pijesku: nedaleko jedan od drugog našli su se gušter i kornjača, nasukala se jedna morska zvijezda, doplivali su delfini, izgubila se jedna tenisica, ponuđena je lignja na tanjuru, Gulliver je pronašao svoj “raj na zemlji”, pronađeni su i ostaci dinosaura, a ako je netko poželio priliegnuti, ležaljka nije bila jedina opcija, već i krevet od pijesku u prirodnoj veličini. Natjecanje je i ove godine bilo podijeljeno u dva dijela pa su se tako sudionici natjecali za najbolju skulpturu u pijesku, ali i za najbolju fotografiju na temu loparskog pijeska. Prema odluci žirija, u natjecanju za najbolju skulpturu, nagrade su odnijeli:

1. mjesto – Ana Šokčević; Kornjača
2. mjesto – Nikola Vudrag; Lignja na tanjuru
3. mjesto – Lucija Fišter; Gušter

U natjecanju za najbolju fotografiju poredak je sljedeći:

1. mjesto – Petar Lupić; Pozdrav suncu
2. mjesto – Ivo Šubić; Morsko blago
3. mjesto – Anka Ferenčić; Meduza

Raduje nas odjek koji je Festival skulpture u pijesku sa svojim maštovitim skulpturama i fotografijama i ove godine izazvao među publikom i u medijima, a posebno zato što loparska Rajska plaža, na kojoj se Festival održava prema najnovijim napisima svjetskih medija, slovi kao jedna od 100 najljepših u svijetu. Skulpture su se nažalost, prirodnim procesom, kroz nekoliko dana sbravnile s površinom i nestale, ali su nam kao podsjetnik ostale prekrasne fotografije, do sljedeće godine kada će ova, tako originalna i nesvakidašnja umjetnost ponovno izrasti iz pijeska.

Fotografirala: Anka Ferenčić

Fotografirao: Ivo Šubić

Dan lavande 2013.

24. lipnja u Loparu se slavi blagdan sv. Ivana Krstitelja, zaštitnika župe Lopar, ili kako bi mi rekli – “Ivanja”. I ove je godine bio planiran prigodni program ispred crkve po završetku svete mise te jutarnja i večernja prodajna izložba suvenira i proizvoda od lavande, a navečer 2. Smotra klapa, ali nažalost, vremenska prognoza nam nimalo nije bila naklonjena. Zbog kiše i nestabilnog vremena tijekom cijelog dana, program poslije mise je otkazan, Smotra klapa je odgođena do daljnjeg (održana je 07.09. o čemu ćete kasnije pročitati poseban članak), a organizirana je jedino večernja prodajna izložba proizvoda od lavande. Ona je također bila najavljena ispred crkve kao i Smotra klapa, ali smo je u zadnji trenutak (budući je Smotra otkazana) premjestili na šetnicu u Sportskom centru i trajala je onoliko koliko nam je dopustila kiša.

Vesele samba “baterije”

19. srpnja na Rajskej plaži održan drugi po redu Samba festival u kojem je sudjelovalo 10 – ak samba “baterija” iz Beča, Münchena, Graza, Augsburga, Genove, Budimpešte, te domaće skupine iz Senja i Rijeke. Samba skupine (ili “baterije”) najprije su se predstavile u povorci od TN – a “San Marino” do Sportskog centra koju su posjetitelji sa zanimanjem pratili, a vrativši se natrag, s veselim samba ritmovima nastavili su do kasnih noćnih sati na pozornici postavljenoj na Rajskej plaži ispred TN – a “San Marino”. Pijesak pod nogama i ritam koji tjera na ples tako su se još jednom pokazali dobitnom kombinacijom.

POZIVNICA

Piše: Sandra Paparić,
Centar za kulturu Lopar, ravnatelj

Pijanist Vitomir Ivanjek ponovno oduševio publiku

Zagrebački pijanist Vitomir Ivanjek nastupio je 29. srpnja u Loparu. Koncert se trebao održati u dvorištu ispred župne crkve sv. Ivana Krstitelja, ali je zbog kiše premješten u crkvu, što naravno nije umanjilo ugođaj koji je Vitomir stvorio svojim virtuosnim izvedbama svjetskih glazbenih djela u vlastitoj obradi. Ovo je bio peti Vitomirov nastup u Loparu, a gromoglasni aplauzi koje je zaslužio svakom izvedbom potvrdili su s kako velikim talentom oduševljava svoju publiku. Vitomir je počeo svirati već s 5 godina, završio je Akademiju u Beču, osvojio niz prvih nagrada na raznim natjecanjima, sudjelovao na mnogim međunarodnim kongresima i seminarima. Član je HDGU-a (Hrvatskog društva glazbenih umjetnika) i HZSU-a (Hrvatske zajednice samostalnih umjetnika) te radi i djeluje kao samostalni glazbeni umjetnik. Uz klasičnu glazbu svira i zabavnu spajajući ih u koncertne aranžmane. Nastupa u najpoznatijim palačama, dvorcima i hotelima u Austriji, na različitim svečanostima i promocijama, na Hrvatskim balovima (Beč), na proslavama Dana hrvatske državnosti u Beču, ta za potrebe Hrvatskog, Nizozemskog i Grčkog veleposlanstva. Svira crkvene orgulje i surađuje s nekoliko zborova i umjetnika. Svoj neizmjerni talent Vitomir unosi i u skladanje vlastitih skladbi. Izdao je nekoliko CD-a i single CD-a s vlastitim skladbama. 1999. izdaje prvi CD i kazetu "Pušlec", 2003. demo CD "Hello", 2005. predstavlja CD "Imaginarne vedute", a 2008. single CD "Rapska zvona" s vlastitom istoimenom

skladbom. Krajem 2010. god. svjetlo dana ugledao je još jedan single CD "Božićni valcer" s Ivanjekovom skladbom. "Pušlec" i "Imaginarne vedute" bili su nominirani za nagradu Porin.

7. po redu "Loparska noć"

13. kolovoza u Loparu je održana sedma po redu manifestacija "Loparska noć – povratak korjenima". Prva takva manifestacija održana je 2007. god., a zamišljena je kao jedan od načina na koji se loparski narodni običaji i tradicija mogu prezentirati turistima oživljavajući stare alate, umijeća i zanate kojima su se Loparani bavili, njihovu tradicionalnu odjeću i način na koji su se spremala tradicionalna jela. Ponešto od svega toga još se i danas nađe u uporabi ili se cijeni kao vrijedan podsjetnik na prošla vremena. Manifestacija se održava duž šetnice ispod Turističkog naselja "San Marino". Posjetitelji obilaze radionice i uživaju u tradicionalnim loparskim delicijama, a "šetnja" kroz loparsku prošlost nudi bogati, šaroliki izbor domaćih proizvoda, ručnih radova i suvenira izrađenih od lavande, školjaka i drugih prirodnih materijala. Mlađi članovi KUD – a San Marino plesali su tanac uz zvukove miha, a nakon njihova nastupa ispratili smo sv. Marina (i sv. Lea), klesara porijeklom iz Lopara, koji je otplovivši na apeninski poluotok početkom 4. st. ondje osnovao Republiku San Marino. U ispraćajnoj povorci su ove godine, na naše veliko zadovoljstvo, sudjelovali i Rapski samostreljari.

Obnovljena kapelica Sv. Roka

Polovicom 19. st. u Loparu se teško živjelo. Iz zapisa Župnog arhiva u Loparu doznajemo kako je tadašnji župnik Karabaić pisao Kotarskom poglavarstvu u Zadru u nadi da će mu pomoći u nabavci hrane i lijekova. U oskudici i uz tako težak život, u Loparu je u lipnju 1855. zavladao kuga (guba) koja je trajala do kraja rujna iste godine (prema zapisu iz arhiva točnije od 23. lipnja – 30. rujna 1855., odnosno 97 dana).

Opaka bolest mnoge je obitelji zavila u crno, a međusobna pomoć zbog oskudice nije bila moguća i zato su mještani živjeli u očaju. Od trenutka kada se bolest pojavila, selo je bilo odsječeno od obližnjih mjesta. Župnik Karabaić činio je sve što je bilo u njegovoj mogućnosti da pomogne stanovnicima, pa je tako na njegovu molbu stigla pomoć i od namjesnika u Zadru. Zanimljiv je podatak iz arhiva kako namjesništvo u Zadru nagrađuje župnika Karabaića s 50 forinti za primjerenu djelatnost, "apsolutno odricanje samoga sebe" i zalaganje za župljane oboljele od kuge.

Bolest je postepeno počela jenjavati početkom kolovoza 1855. Tada je učinjen i zavjet da će se, ukoliko bolest nestane, svake godine hodočastiti Majci Božjoj Loparskoj na dan 2. srpnja kada se slavilo Marijino pohođenje sv. Elizabeti. A od daljnjeg širenja kuge, žitelji Lopara željeli su se zaštititi i gradnjom kapelice sv. Roka u polju, 1856. godine.

Rok (1293. – 1327.) je bio Francuz iz Montpelliera koji je s velikom ljubavlju njegovao bolesnike za vrijeme kuge – "crne smrti". U narodu se tako štuje kao zaštitnik od kuge i ostalih kužnih bolesti te bolesti nogu, ruku i rana na tijelu.

Od 1856. pa sve do Drugog svjetskog rata do kapelice sv. Roka hodočastilo se svake godine na njegov spomendan, 16. kolovoza. Međutim, kapelica je nakon toga zapuštena te tako i neprimjerena za bilo kakvo slavlje.

Budući je kapelica jedini podsjetnik i spomenik ovog, za Lopar teškog razdoblja tijekom kojega su polovicom 19. stoljeća od kuge umrle čak 93 osobe, Općina Lopar pristupila je projektu njezine obnove i uređenja, koji je dovršen 2013. godine, a na blagdan Sv. Roka 16. kolovoza iste godine, kapelica je blagoslovljena i odonda služi svrsi za koju je i sagrađena.

Podaci preuzeti iz Župnog arhiva Lopar

Pripremili:
župnik, vlč. Frane Brozić i
Sandra Paparić, Centar za kulturu Lopar

POZIVNICA

Piše: Sandra Paparić,
Centar za kulturu Lopar, ravnatelj

Izložba “Bare island – Vision in the Shadow” na Golom otoku

Nakon službenog dijela obilježavanja Dana sjećanja na žrtve totalitarnih režima, 23. kolovoza je na Golom otoku otvorena i prva izložba fotografija pod nazivom “Bare island – Vision in the Shadow” u zgradi kina, autora g. Željka Jančića Zeca, multimedijalnog umjetnika, koreografa i redatelja koji živi

i radi u Rijeci i Beču. U organizaciji Centra za kulturu Lopar, Općine Lopar i TZO – a Lopar, te uz pomoć komunalnog poduzeća “Lopar Vratak” i članova DVD – a Lopar, kao i samog autora izložbe, ciklus od 24 umjetničke crno – bijele fotografije za posjetitelje je na Golom otoku bio postavljen od 23. kolovoza do 1. rujna.

Autor izložbe nastupio je i izlagao u Europi i Americi. Predaje izvedbu i vizualnu umjetnost u raznim školama i institucijama u Hrvatskoj i inozemstvu, te na raznim festivalima. Bavi se pitanjima svakodnevnog života, ljudske situacije te stanja i složenosti postojanja. Ostvario je mnogobrojne samostalne i skupne izložbe pod različitim temama.

Producirao je nekoliko kratkih eksperimentalnih filmova koji se uspješno prikazuju na međunarodnim filmskim festivalima. Za film Waterish nagrađen je na međunarodnom festivalu Choreographic Captures International Competition 2008 Joint Adventures, a za film The Second Man na 41. Festivalu KRAF (Kvarnerska revija amaterskog filma) u Rijeci.

Ove godine klape pjevale ispred crkve

U sklopu trodnevnog programa proslave Dana Općine i Male Gospe u Loparu, 07.09. s početkom u 19,30 h, u organizaciji Centra za kulturu Lopar i uz pomoć umjetničkog voditelja Smotre klapa Lopar, g. Miljenka Vidasa - Kerya, te pod pokroviteljstvom Općine Lopar i TZO – a Lopar, održana je 2. Smotra klapa – “Lopar 2013.”

Prva Smotra klapa u Loparu održana je također 07.09., prošle godine na terasi Turističkog naselja “San Marino”, dok je ovogodišnja Smotra planirana ispred župne crkve Sv. Ivana Krstitelja i to za dan župe – Ivanju, 24.06., ali je odgođena zbog lošeg vremena i nemogućnosti da se održi na otvorenom. Tako se i ove godine Smotra klapa ponovno pridružila programu proslave Dana Općine Lopar i Male Gospe. U prekrasnom ambijentu dvorišta

Program proslave blagdana Male Gospe 2013.

Trodnevna proslava povodom obilježavanja Dana Općine Lopar i blagdana Male Gospe započela je 06.09. polaganjem vijenaca na mjesnom groblju Lopar, nakon čega je održana sveta misa u u kapeli Svetog Nikole na rtu Sorinj. Kapela je posvećena godinu dana prije, 06.09. i želja je da se u njoj svake godine toga dana održava sveta misa.

Središnji događaj prvog dana proslave svakako je bila svečana sjednica Općinskog vijeća Općine Lopar.

Malonogometna zbivanja bila su uvod u drugi dan proslave. Na veteranski turnir prijavljeno je ukupno 5 ekipa, a pobjedu je odnijela ekipa “Kristofor” iz Raba koja je u finalu svladala ekipu “Fast food Pajo” iz Splita. Treće mjesto osvojila je ekipa “Mlinar” iz Raba. Nakon podjele pehara i nagrada upriličeno je zajedničko druženje uz domjenak za sve sudionike turnira.

Istog dana u TN-u “San Marino” održana je i promocija knjige novinara i publicista Tihomira Dujmovića pod nazivom “Tko mi zabranjuje kolumne”, a vrhunac dana bila je 2. Smotra klapa u organizaciji Centra za kulturu Lopar, te pod pokroviteljstvom Općine Lopar i TZO – a Lopar.

Na sam blagdan Male Gospe 08.09. održane su 3 svete mise u crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije kojima je nazočilo oko 5000 posjetitelja s cijelog otoka Raba, ali i obližnjih otoka i gotovo cijele uže regije.

Uz bogatu trgovačku ponudu, posjetitelji su mogli uživati u raznovrsnoj gastronomskoj ponudi loparskih restorana, a središte zbivanja nakon misnih slavlja je tradicionalno šator na platou Melak, gdje su se uz ostale specijalitete pripremala 2 vola na ražnju. Kulturno-zabavni program započeo je nastupom domaćeg KUD-a “San Marino” i prijateljskog KUD-a “Ljudevit Gaj” iz mjesta Mače u Hrvatskom zagorju, a nastavio se nastupom grupe “Blitz” iz Senja. Vrhunac zabave bio je nastup Miroslava Škore, a zabava uz pjesmu i ples potrajala je do jutarnjih sati.

U ime organizatora zahvaljujemo se svima koji su dali svoj doprinos u realizaciji programa!

Općina Lopar
TZO Lopar
Centar za kulturu Lopar

župne crkve, i pred brojnom publikom koja je željno iščekivala svaku od izvedbi te ih nagrađivala gromoglasnom pljeskom, nastupilo je 7 klapa, redom: Klapa Vidulice (Ž) iz Rijeke, Klapa Flumen (M) iz Rijeke, Klapa Eufemija (M) iz Raba, Klapa Sv. Jelena (Ž) iz Dramlja, Klapa Slavonica (M) iz Đakova, Klapa Sozal (Ž) iz Raba te Klapa Rab (M) iz Raba, i “Loparski pučki pjevači”. Ugođaj koji su stvorili ovi “andeoski” glasovi u kombinaciji s atmosferom zalazećeg sunca i “prvog mraka”, bio je uistinu bajkovit. Smotra je završila dvjema zajedničkim pjesmama svih klapa i željom publike i organizatora da se nastavi održavati u ovako ugodnom i nesvakidašnjem glazbenom ambijentu kakvog smo upravo bili svjedoci pred župnom crkvom u Loparu.

DJEČJI KUTAK

ŠKOLA

Pripremili: učiteljice i učenici OŠ Ivana Rabljanina – područnog odjela Lopar

Koliko nam je malo potrebno za sreću?!

Radujemo se svakoj predstavi i svako kulturno događanje nam je dobrodošlo. Tako smo s radošću i smijehom odgledali predstavu "Igllica" koju nam je ovu jesen uprizorila "Mala scena" iz Zagreba. Predstava nam je bila zanimljiva, s puno elemenata akrobacije, na oduševljenje naših učenika.

Istaknuti radovi učenika

Literarni radovi

DOMOVINA

Dobra domovina.
O lijepa domovino.
Moja, njegova, svačija.
O draga domovino.
Vrijedna, marljiva kud si se sakrila.
I što još u tebi moram naći.
Naći ću srce, dobrotu i toplinu.
A što još našoj domovini fali!

Lana Šanić, 4. razred

MOJ LOPARE

Volim Lopar.
Volim naš kraj.
Volim svoj zavičaj.
Volim tvoje plaže,
šume i livade.
Volim tvoje more.
Volim tebe
moj Lopare.

Ivan Lukas Andreškić, 4. razred

Koliko nam je malo potrebno za sreću?!

ŠTO JE SREĆA?

"Sreća meni je najveća: hrana, djeca i zdravlje.
Sreća je kada dobijemo peticu. Ali to nije najveća sreća.
Sreća je život."

Sara Ivče, 3. razred

"Sreća mi je kad slavim rođendan, kad je Božić,
kad idem gledati životinje u Zoo centru,
kad promatram zvijezde na nebu.
Sreća mi je kad radim kućicu od drveta sa svojim
prijateljicama,
kad pečem palačinke i radim kolače,
ali kad se opečem onda vrištim!!!"

Nives Ban, 3. razred

"Ja sam sretan kada meni netko nešto pokloni.
Sretan sam kada na nogometu dam gol.
Sretan sam kada za Božić kitimo bor."

Matija Horvat, 3. razred

Likovni radovi

DJEČJI KUTAK

VRTIĆ

Veseli jesenski dani u vrtiću

Pišu: dgojiteljice Tamara Malunac i Kristina Holjar,
Dječji vrtić "Pahuljica"- područno odijeljenje Lopar

Početak nove pedagoške godine kod nas u vrtiću započeo je veoma veselo. Grižani toplim zrakama sunca dosta smo vremena proveli u igrama i aktivnostima na svježem zraku. Bili smo pravi turisti u vožnji vlakom, i pravi mali volonteri u sakupljanju otpada s Rajske plaže gdje smo se uputili povodom Svjetskog dana volontiranja. Odlučili smo udružiti naše male ruke i napraviti dobro djelo za naš okoliš, pa smo se zahvaljujući lijepom i sunčanom vremenu prošetal i do Rajske plaže naoružavši se plastičnim vrećicama za sakupljanje otpada. Hitro smo pojurili prema plaži te sakupili popriličnu količinu otpada već na samom početku radne akcije. Radoznali kupaći sa smješkom su nas odmjeravali dok su naše tete uspjele zabilježiti svaki pothvat fotoaparatom. Na kraju vrijednog čišćenja odlučili smo se počastiti sladoledom i sokom, a parove koji su sakupili najviše otpada i gotovo do vrha napunili vreće, nagradili smo medaljama.

Aktivnosti smo bazirali prema interesima djece, a početkom rujna to je bio projekt "Moje tijelo". Gledajući enciklopedije i časopise, djeca su pokazala zanimanje za kosti, krvotok i mišiće, pa smo tako radili kosture od štapića za uši, rendgenske snimke naših ruku uz pomoć tempere, izrađivali različite didaktičke igre na istu temu, radili obrise tijela na velikom papiru... Igraajući se, saznali smo tako jako puno o našem tijelu, koliko imamo rebara, vratnih kralježaka, zubiju, kako teče krv kroz tijelo, te kako funkcionira mozak.

Mjesec listopada donio nam je i Dane kruha i jabuka. Zajedno s roditeljima ispekli smo kiflice, peciva i kruščiće koje je svećenik blagoslovio u prostoru škole, pa nam je to bila prilika i da se družimo sa školskom djecom. Za Dane jabuka pripremali smo voćnu salatu i ukusnu pitu od jabuka koju smo kasnije uz slast pojeli.

Nadalje, u listopadu smo nastavili provoditi aktivnosti vezane za zdravu prehranu, napravili smo i piramidu zdrave prehrane, radili zimnicu od povrća i voća. Svaki dan nam je bio ispunjenim zanimljivim likovnim i istraživačkim aktivnostima. Važan dan u našem vrtiću bio je i kada nam je u goste stigao klaun Čupko kojeg smo s interesom gledali te pjevali pjesmice s njim. Iako smo debelo zakoračili u jesen, listopad nam je donio i veoma toplo vrijeme, pa smo tako otišli u grad Rab na vožnju podmornicom. Oduševljenje podmorjem trajalo je i danima poslije tako da je taj izlet bio pun pogodak.

Od 15. listopada do 15. studenog obilježavamo "Mjesec čitanja priče", pa tako povremeno ugostimo roditelje da nam dođu pročitati priču koju sami odaberu sa svojim djetetom. Početak studenog donio nam je i hladnije dane, a naš interes i dalje zauzimaju jesenske aktivnosti; radili smo lutke od tikvica, gospodina Jesenka i gospođu Jesen, od drveća i stabla uz pomoć pravih grančica i lišća. Nastavljamo pratiti interese djece u aktivnostima i veselimo se danima koji slijede - Svetom Nikoli i Božiću, a do tada još uvijek uživamo u suhome lišću, bundevama, žirevima i vrućim ukusnim kestenima.

Dan kruha i zahvalnosti za plodove zemlje

Piše: Sandra Paparić

11. listopada ujutro se iz hola loparske područne škole širio neodoljiv miris kruha, pogačica, kiflica i ostalih krušnih proizvoda maštovitih oblika, vješto umiješanih od tijesta rukama učenika OŠ Ivana Rabljanina – područnog odjela Lopar i mališana iz Dječjeg vrtića "Pahuljica" – područnog odijeljenja Lopar.

Povodom obilježavanja Dana kruha i zahvalnosti za plodove zemlje, oni su uz pomoć svojih učiteljica, odgojiteljica i roditelja pripremili razne pekarske proizvode, te ih potom izložili u holi škole kako bi ih naš župnik, vlč. Frane Brozić blagoslovio. Kroz rad s tijestom i oblikovanje krušnih proizvoda naučili su ponešto o cijelom procesu koji nam u svojem krajnjem rezultatu donosi kruh na stol, a župnik je kroz blagoslov njihovog kreativnog stola izloženog u školi ukazao na to kako uvijek moramo biti zahvalni na ovim darovima kruha i plodova zemlje, jer ih primamo svakodnevno, a da često toga nismo ni svjesni.

Po završetku blagoslova, djeca su zajedno s okupljenim učiteljicama, odgojiteljicama i župnikom, napokon i kušala radove svojih ruku.

SVAŠTARICA

Izveštaj s turnira Sun Adria Cup 2013.

Piše: Vili Liović,
tajnik teniskog kluba "Rab"

15. i 16.06. na Rabu je u organizaciji teniskog kluba "Rab" i po kalendaru Hrvatske unije tenisača, održano međunarodno tenisko natjecanje tenisača - rekreativaca "Sun Adria Cup 2013".

Na petnaestom po redu izdanju, ovog tradicionalnog i među tenisačima popularnog natjecanja, nastupilo je 87 tenisača i tenisačica iz Hrvatske, Slovenije, BiH, Slovačke i Njemačke.

U službenom dijelu natjecanja igralo se u 10 kategorija, a u slobodnom - neslužbenom dijelu natjecanja održan je turnir muških parova. Igralo se je na 14 teniskih igrališta po cijelome otoku Rabu, dok je centralni dio natjecanja održan u Loparu.

Natali Žigo-Štefulj, Hrvatska, je pobjednica natjecanja u konkurenciji dame -30/30+/35+. U Round robin sustavu natjecanja drugo mjesto je zauzela Gabrijela Ševerdija, Hrvatska.

Svjetlana Blažević, Hrvatska, je pobjednica natjecanja u konkurenciji dame 40+/50+. U Round robin sustavu natjecanja drugo mjesto je zauzela Kopinšek-Ćorak Marina, Hrvatska.

Kusanović Marija, Hrvatska, je pobjednica natjecanja u konkurenciji dame 55+/60+. U Round robin sustavu natjecanja drugo mjesto je zauzela Bratinić Zorka, Hrvatska.

Marin Lazarić, Hrvatska, je pobjednik natjecanja u konkurenciji gospoda -35. U finalu je pobijedio Daria Marinića, Hrvatska, rezultatom 6:2, 6:2.

Zdenko Goga, Slovačka, je pobjednik natjecanja u konkurenciji gospoda 35+/40+. U finalu je pobijedio Aleksandra Šanića, Hrvatska, rezultatom 6:2, 4:6, 10:8.

Leonardo Peranić, Hrvatska, je pobjednik natjecanja u

konkurenciji gospoda 45+. U finalu je pobijedio Zdenka Jurića, Hrvatska, rezultatom 6:2, 6:3.

Rene Puharić, Hrvatska, je pobjednik natjecanja u konkurenciji gospoda 50+. U finalu je pobijedio Davora Kostelića, Hrvatska, rezultatom 6:3, 6:2.

Drčelić Ivan, Hrvatska, je pobjednik natjecanja u konkurenciji gospoda 55+. U finalu je pobijedio Dušana Ševerdiju-Duja, Hrvatska, rezultatom 7:6 (5), ret.

Maks Kosjek, Hrvatska, je pobjednik natjecanja u konkurenciji gospoda 60+/65+. U finalu je pobijedio Tihomira Kosjeka, Hrvatska, rezultatom 6:2, 6:2.

Utješni turnir osvojio je Krno Štrk pobjeđivši u finalnom susretu Tonija Mikelića rezultatom 6:4, 6:4.

Turnir parova su osvojili Mikuš-Zorčić pobjeđivši par Valašik-Rastik iz Slovačke.

Uz "malčice" prevruće vrijeme natjecatelji su stojički odigrali svoje

teniske susrete, dok su njihovi najbliži i pratnja uživali u kupanju na CNN-ovoj 90. plaži svijeta – "Rajskoj Plaži". Svi zajedno su uz organizatore uživali u subotnjoj večeri na otvorenome uz zabavu, tombolu te ukusno i obilno pripremljenu večeru. I u nedjelju se "guštalo" gledajući i navijajući uz odličan tenis prikazan u polufinalnim i finalnim susretima te degustirajući poznate polpete od "štoklja" (hobotnice) i frigane lignje. Dame su odigrale također tradicionalni turnir u bočanju. I na ovom turniru su započela nova prijateljstva, napose u najmlađoj kategoriji. Neke nove grupe natjecatelja su postale pravi prijatelji turnira i kluba organizatora, posebice ekipe iz Đakova i Šibenika, što je garancija daljnjeg održavanja ovakvih natjecanja u Hrvatskoj.

Na kraju dana je "palo" još jedno kupanje te pozdravljanje sa zadovoljnim organizatorima uz obaveznu najavu "Hvala Vam na svemu - vidimo se dogodine".

Edukacija trenera u aktivnostima na vodi

Piše: Lana Novosel

Outward Bound Croatia, članica sustava Outward Bound International, neprofitna organizacija koja provodi programe iskustvenog učenja kroz pustolovne aktivnosti u prirodi provela je u Loparu projekt Trening za trenere na vodi, u kojem sudjeluje 21 sudionik iz Hrvatske i 5 partnerskih organizacija iz europskih zemalja - Portugal, Belgija, Slovačka, Mađarska i Rumunjska. Projekt je financiran od strane Europske komisije, Programa Mladi na djelu, a radi se o edukaciji trenera u aktivnostima na vodi – jedrenje, kajakarenje, ronjenje, uz potporu iskusnih Outward Bound instruktora.

Nakon prvih dana predstavljanja, upoznavanja, priprema, kroz predavanje i vježbu, upoznavanja s otokom i terenom, unatoč izazovima, buri i kiši, sudionici treninga uputili su se u pustolovinu ekspedicije, pola sudionika na jedrenjaku, a druga polovica na kajacima.

Outward Bound metoda se temelji na osnaživanju karaktera tijekom višednevnih programa u prirodi u kojima se polaznici uče snalaziti u nepredvidivim i izazovnim situacijama i aktivnostima, te razvijaju povjerenje u svoje sposobnosti kao i vještine rada u grupi, učinkovite komunikacije, predvodništva i brige za druge.

Voda i javna vodoopskrba

Piše: Marin Mušćo

Hrvatski zavod za javno zdravstvo u suradnji sa Županijskim zavodom za javno zdravstvo održao je u Loparu u razdoblju od 01.-04.10.2013. seminar na temu "Voda i javna vodoopskrba". Oko 120 okupljenih sudionika obrađivalo je mnoge teme u kojima voda ima glavnu ulogu i gdje se stalno naglašavala važnost pitke vode kojom naša zemlja još uvijek na sreću ne oskudijeva.

SVAŠTARICA

Rab Adventure Challenge

Piše: Dražen Grozdanić

Fotografije: Ivo Šubić

U subotu, 28.09.2013 na otoku Rabu je treći put održana pustolovna utrka "Rab Adventure Challenge" u organizaciji Udruge "Eko-pustolovac". Natjecatelji su se okušali u tri težinske kategorije: Ultra 100 km, Light 55 km te Trail utrka u dužini 20 km.

Natjecatelji u Ultra i Light kategoriji krenuli su u 7 sati ujutro s Rajske plaže, te su se prvo plivanjem do Medove buže, a potom i trčanjem do kampa Zidine dobro zagrijali za ono što je uslijedilo: kombinirano veslanje, mtb te trčanje do krajnjih granica iscrpljenosti. Putem su obišli cijelu sjeverozapadnu stranu otoka i oduševili se prirodnim ljepotama otoka bez obzira na "patnju" koju smo im priuštiti. Na kraju je 9 timova stiglo do cilja koji se nalazio na Trgu svetog Kristofora. Pobjednici u kategoriji Ultra 100 su: "Perpetuum

JČVM" u sastavu Igor Dorotić i Ivan Lovrić koji su stazu prešli u vremenu 13:21:45. Drugoplasirani su bili "Dos pistoleros de Gelender", inače prošlogodišnji pobjednici, a na treće mjesto su se plasirali "Pustolovci Vlahov breg".

U Light 55 kategoriji prvo mjesto je, kao i prošle godine, osvojila ekipa "Hopla konopla ŠD HSL Amfibija" u sastavu Miha i Blaž Urbanija koji su stazu prošli za 8:02:45 sati. Drugoplasirani su bili "Pustolovec Rajd", a na opće zadovoljstvo svih koji su pratili utrku na treće mjesto se plasirala rapska ekipa "Rapske Monsters Prkve" koju su sačinjavali Dorijan Kurelić i Denis Gabrić. Oni su zadanu stazu prešli u vremenu 11:02:45.

U Trail natjecanju koje je sačinjavalo "samo" trčanje u dužini 20 km, prvo mjesto u muškoj kategoriji je osvojio Boris Belamarić, drugoplasirani je bio Dominik Lukačević, a trećeplasirani Blaž Zalaj iz Slovenije. U ženskoj konkurenciji pobijedila je Dominika Domijan Peran; zajedno su ušle u cilj, a time i podijelile drugo mjesto Nathalie Lukačević, Iva Kurelić te Martina Presečki.

Pobjednicima i prvoplasiranima su podijeljene vrijedne nagrade naših sponzora: "Moby Dick", Hotel "Internacional", Hotel "Istra", Pekarnica slastica "Vilma" i "Alca Group". Nakon utrke na trgu je održan koncert rapskih grupa "Ala da" i "Lunapark" koji je samo potvrdio da je Rab jedna od posljednjih oaza dobrog rocka. Organizator se i ovim putem zahvaljuje svima koji su sudjelovali u ovom projektu i podržali ga, bilo nastupanjem, bilo novčanom potporom, ili samo deklarativno, i poziva vas da se i dogodine vidimo na istom mjestu.

Tjedan obilježen "Etno istraživanjem"

Piše: Sandra Paparić

Na inicijativu Centra za kulturu Lopar te pod vodstvom stručnog etnologa, g. Matije Dronjića, inače kustosa u Etnografskom muzeju u Zagrebu, od 4. – 7. studenog 2013. u Loparu je provedeno popisivanje etnografskih predmeta s područja općine. U popis iz kojega će izrasti kataloška zbirka dosad smo uvrstili oko 130 predmeta koje možemo podijeliti u 3 kategorije: gospodarstvo, kućanska uporaba i tekstil. Većim dijelom su snimani i evidentirani alati i ostali predmeti kojima su se naši stari služili u gospodarstvu, odnosno poljoprivredi i ribarstvu, a manje dijelovi narodne nošnje i predmeti kućanske uporabe. Kataloška zbirka koju će dobiti Centar za kulturu Lopar bit će podloga za pripremanje etnografskih izložbi i osnivanje buduće Etnografske zbirke Lopar.

Ovim putem zahvaljujemo svim vlasnicima dosad evidentiranih predmeta što su nam rado otvorili vrata svojih domova i pokazali što imaju, a budući da se naše malo istraživanje nastavlja, također apeliramo na sve vas koji ste voljni pokazati nam neki dio vaše sačuvane starine, da se javite u Centar za kulturu Lopar. Čuvajte predmete naših baka i djedova, oni su neprocjenjive vrijednosti!

Izlet sudionika "Loparske noći 2013." Fužine - Lič - Delnice

Piše: Sandra Paparić

U subotu, 09.11.2013. sudionici "Loparske noći 2013." krenuli su iz Lopara ranom trajektnom linijom za Valbisku, na svoj, sada već tradicionalni jednodnevni izlet. Pa iako se činilo da će nam jako jugo pomrsiti planove već na početku puta, na Valbisku gdje nas je čekao autobus, stigli smo na vrijeme i tako smo već u 7 sati ujutro krenuli put Fužina. Jutarnja magla i olovni oblaci cijelo su vrijeme nagovijestali obilnu kišu, ali srećom, samo nekoliko kapi nas je preduhitriло tek pri odlasku iz Fužina u popodnevnim satima.

U Fužine smo stigli oko 8 sati ujutro, a budući da smo imali vremena napretek, najprije smo ondje popili prvu jutarnju kavu i obišli centar Fužina te jezero Bajer. Zatim smo se zaputili u 3 km udaljeno mjesto Lič gdje smo razgledali maleno svetište Majke Božje Snježne čija povijest seže u daleku 1733. godinu kada su prema predaji stanovnici Liča krenuli u obnovu ruševne crkve Sv. Ivana Krstitelja. Crkva im se stalno rušila, da bi 5. kolovoza pao i snijeg od kojega se onda oblikovala kapelica i u kojoj se ukazala Majka Božja. Tako se umjesto prvobitne zamisli izgradila kapela posvećena Gospi Snježnoj.

U Liču smo još posjetili i Etnografsku zbirku Lič. Osnivanje Etnografske zbirke pokrenuli su braća Nenad i Dražen Starčević

SVAŠTARICA

Ambrožić - Paić, poklonio Zbirci vrijedne umjetnine godinama prikupljane na brojnim putovanjima, uglavnom predmete s područja Afrike i Južne Amerike. Tako su članovi Etnografske udruge uredili posebnu izložbenu prostoriju posvećenu kulturi izvaneuropskih naroda.

Danas Zbirka sadrži više od 500 izložaka u stalnom postavu, a stalno se nadopunjuje novim predmetima o kojima se vodi briga o održavanju. U planu Udruge je laboratorijskim ispitivanjem utvrditi starost najvrjednijih izložaka te dio po potrebi restaurirati.

Nakon obilaska Etnografske zbirke Lič i prikupljanja ideja za našu buduću Etnografsku zbirku Lopar, čekao nas je posjet obližnjim Delnicama. Ondje smo se popeli na Japlenški vrh, a nakon toga, neki su svoje slobodno vrijeme iskoristili za šetnju gradom, a neki su obišli i poznati Popovičev mlin – električni mlin obitelji Mihelčić kojega su još davne 1924. godine dali sagraditi Josip i Francika Mihelčić kada su se nakon višegodišnjeg rada u Americi vratili u svoj rodni kraj. Zanimljivo je da su svi uređaji (mlinovi, elevatori, sita, elektromotor, kožne remenice za prijenos snage do strojeva...) sačuvani u izvornom obliku.

Iz Delnica smo se već pomalo gladni ponovno zaputili prema Fužinama gdje su nas gostoljubivo dočekali zaposlenici konobe Volta. Poslije ručka ostala je još samo jedna točka programa prije polaska na trajekt, a to je špilja Vrelo, 3 km udaljena od središta Fužina. Špilja je otkrivena 1950. godine, a njezina starost procjenjuje se na oko tri i pol milijuna godina. Dugačka je oko 300 metara. Kroz špilju vodi ravan uređeni put koji vodi do špiljskog jezera i teče hladan gorski potok koji u jako kišnim razdobljima poplavljuje špilju.

Unatoč lošim vremenskim prognozama i neizvjesnosti, sve je prošlo u najboljem redu i zadovoljni smo se vratili svojim kućama u kasnim večernjim satima, a u sjećanju će nam ostati jedan od zanimljivijih i raznovrsnijih programa izleta. Slikoviti gorski krajevi osvježili su nas na najbolji mogući način – i čistim gorskim zrakom i novim idejama za naše buduće aktivnosti na području očuvanja i prezentacije loparske kulturno – povijesne baštine.

1994. godine prigodom obilježavanja 150 godina školstva u Liču. Iz početnog prikupljanja i prvog postava predmeta, zbirka se razvila u jedinstveni Etnografski muzej u općini Fužine i jedan od rijetkih u Gorskom kotaru. Etnografska zbirka je već 1995. godine postala evidentirani spomenik kulture pri čemu su u popis izložaka zabilježena 63 različita predmeta. Mnogi građani s područja cijele općine, pa i ljudi koji su ondje povremeno navraćali, počeli su samonicijativno poklanjati stare vrijedne predmete pa je tako tijekom godina prikupljen povećani broj predmeta iz prošlosti. Zbirka je svoj procvat doživjela osnivanjem Etnografske udruge "Sv. Juraj" 2001. godine koja od tada vodi brigu o Zbirci, njenom održavanju i proširenju. Etnografska zbirka smještena je u središtu Liča u zgradi Osnovne škole. Kako je za školske potrebe dovoljna jedna učionica, sadržaj Etnografske zbirke smjestio se u 4 prostorije oplemenjujući tako zapušteni prostor koji je bio izvan funkcije. U početku je zbirka raspolagala s jednim izlagačkim prostorom u kojem su smješteni prvi izložci, zatim je uređena tzv. "arhivska soba" s pohranjenim pisanim dokumentima, knjigama i različitim zanimljivim fotografijama. U trećoj "povijesnoj sobi" izložena je donacija stare fužinarske obitelji Kauzarić (Svečevi) - postav s antikvitetnim namještajem, umjetničkim slikama, starim posuđem, ukrasima i starim dokumentima i knjigama. Ondje je smještena i mala sakralna riznica crkvenih predmeta, vrijednih starih crkvenih odora i zastava, te stari glazbeni instrumenti.

Posljednja prostorija tematski ne pripada sadržaju zbirke i nije vezana uz povijest ličko -fužinskog i goranskog kraja, ali je zbog svog sadržaja posjetiteljima vrlo zanimljiva i atraktivna. Radi se o donaciji vlasnika kuće za odmor u Liču, fizičara dr. Guya Paića koji živi u Ciudad de Mexico i koji je ispunjavajući želju svoje pokojne supruga, poznate televizijske novinarke, Arlette

OČUVAJMO MORSKI ŽIVOT - MORE NAM JE ŽIVOT DALO!

Oni koji su ga ikad ulovili znaju kako je to jaka i opasna riba, ali i svojevrsni trofej

Napisaao i fotografirao: Mladen Škapul

Kao što smo obećali, idemo dalje s upoznavanjem podmorja i organizama koji u njemu žive i držimo se toga **da nam je more život dalo**. I baš zato što nam je more život dalo i što velika većina nas živi od mora, najvećeg dragulja našeg turizma, dužnost nam je poštivati ga, cijeniti i ne bacati sve u njega, "sakriti" jer se ne vidi. Zbog ubrzanog tempa života više ni ne primjećujemo čari mora, ali činjenica je da na ljude djeluje tako umirujuće. Odlazimo na more da bismo se opustili, našli svoj mir i uživali u čarima koje nam pruža, pa ako smo od sreće i uz malo znanja, usput ulovimo ručak ili večeru.

Oni koji su ga ikad ulovili znaju kako je to jaka i opasna riba, ali i svojevrsni trofej...

Ovaj put riječ je o - GRUGU (lat. Conger conger), morskoj ribi iz porodice Congridae ili zmijolika riba, red jeguljke. U Hrvatskoj ga još nazivaju **ugor, grongo, školjar, gruj...** Grug je zmijolika riba dugačkog tijela, boje od svijetlosive do crne, a sve to ovisi o terenu na kojem se zadržava. Ima krakteristične bijele točkice po bočnim stranama tijela. Ženke se prepoznaju po pretežno smeđozelenoj modroj boji. Naraste do 2,3 m dužine i oko 50 kg težine, a stručnjaci govore i do 3 m dužine te 100 kg težine. **Najveći ulovljeni na Jadranu je grug težak 68 kg i dug 2,5 m na lokaciji Žirje.**

Može ga se naći diljem europskih obala Atlantika, od Norveške i Islanda na sjeveru do Senegala na jugu. Obitava i u Sredozemnom i Crnom moru. Kod nas obitava u cijelom Jadranu, obično na kamenitom dnu, iako se zna pojaviti na pjeskovitom i muljevitom dnu. Grug je grabežljivac koji putuje niz struju i nastanjuje dijelove obala, kanala, uvala. Danju se skriva u rupama stijena u koje se uvuče svojim duguljastim i sluzavim tijelom. Često se znaju pronaći i u potopljenim olupinama, a bliže obali dolaze prijelazom zime u proljeće. Lovi u kasnim popodnevnim satima, i to tako da se zavlači po prirodnim rupama i procijepima glavom prema naprijed tražeći svoj plijen. Hrani se ribama i ostalim hranjivim organskim obrocima, a glavonošci su mu poslastica. Jako je proždrljiv pa često guta obrok koji mu jedva stane u usta, zbog čega može

uginuti uslijed gušenja.

U vrijeme mrijesta, grug se povlači u velike dubine. Dvije poznate lokacije mrijesta su u Mediteranu i uz portugalsku obalu. Život završava reprodukcijom jer im se tijelo toliko iscrpi da se nikako ne mogu vratiti u normalan život. Ženke zbog sigurnosti u dubinama izbacuju preko tri milijuna jajašaca. Krv ugora je otrovna (termolabilna), ali ne u tolikoj mjeri kao kod jegulje. Grugova sluz je otrovna u dodiru sa otvorenom ranom, a veće komplikacije mogu nastati ako sluz dođe u dodir sa očima. Meso odraslog ugora je cijenjeno, a manji primjerci su prepuni kostiju i drača. Najčešće se sprema na brudet. Bogat je masnoćama i proteinima. Temeljem Zakona o zaštiti riba zabranjeno je loviti gruga manjeg od 70 cm. Lovi ga se parangalom, vršama, podvodnom puškom... Najbolje ga je loviti kada sijeva i grmi, kada je oblačno i kada nema mjeseca. Grug je poprilično žilav pa može preživjeti i nekoliko sati bez vode. Kada ga ubacite u barku, obratite pažnju na rep (ako je živ) kojim veći primjerak može nanijeti ozljedu ako vas udari po nozi. Ako se želite riješiti navedenih problema, prerežite mu kičmu iza glave ili ga udarite po kičmi iznad pupka. Splet živca mu se sastaje oko analnog otvora pa ga udarac u tom predjelu paralizira. Položite ga u jutenu vreću koja ga potpuno umiri. Kad je već ulovljen, onda se sluz briše tako da se posoli, pa dlanom vuče prema repu (prethodno ispran), ali i u svrhu potiskivanja, odnosno nešto kao mužnja sitnih kostiju prema repu. Rep se odreže jer bude prepun sitnih kostiju (drača), a kod većih primjeraka se koža odere i meso ostavi preko noći u mlijeku da izvuče gorčinu.

Za pripremu tj. recept morat ćete pitati naše stare bake koje su ga često pripremale i, silom prilika, usavršile, i vjerujte mi da nitko ne zna tako dobro pripremiti brudet kao naše stare gospođe.

Inače, grug je riba koju je najlakše pripitomiti i imati je kao morskog (kućnog) ljubimca ali i to iziskuje jako puno vremena i volje. Morate ga konstantno hraniti da se privikne na vas i stekne prijateljstvo i povjerenje, a što je najvažnije, ne smijete otkrivati tu poziciju. Jedna od najvećih atrakcija ronioca rekreativaca je hranjenje gruga.

Nismo ni svjesni koliko smo bogati samim time što se svako jutro budimo uz miris mora i zvuk marete... ili kao što bi naša Snježana rekla...

"... a ja a ću dušu rastrit po moru..."

RAZGOVARALI SMO

U "IGRI" S DRVOM NASTAJU ORIGINALNI LOPARSKI SUVENIRI

Razgovor s Andrijom Škarić

Razgovarala i pripremila: Sandra Paparić

Za ovaj razgovor povod smo pronašli u "Škarići na vrh Mućela". Ondje se u maloj radionici g. Andrije Škarića svakodnevno rađa umjetnost iz drva. Za njegove velike planove i izrazitu kreativnost, zbog financijskih troškova, alata je nažalost premalo, ali je ljubav prema oblikovanju iz drva tolika velika da zasjenjuje ovaj nedostatak i u svaki njegov predmet izrađen s posebnom pažnjom, udahnut je život kao da je to učinjeno i onim najboljim aparatima i alatima za rad s drvom. Posebno je zanimljivo i hvalevrijedno to što je svoju ljubav prema radu s drvom posvetio prvenstveno izradi replika alata i naprava iz naše prošlosti, a za neke od njih dobio je i certifikat originalnog rapskog suvenira.

Koliko traje Vaša ljubav prema radu u drvu?

Još u doba djetinjstva, kada sam imao prilike doći do komada kore od bora, isti bih odmah uz pomoć malog nožića pretvorio u nekakav lik životinje ili kakav brodić. Boravak u vojsci također sam koristio za igru s nožićem i drvom. Ljubav prema radu i igri u drvu nije prestala ni danas, no tek prošle godine, javnim pozivom Turističke zajednice Grada Raba i Poglavarstva Grada Raba, ozbiljnije sam odlučio tu svoju ljubav prema igri s drvom iskoristiti u izradi replika starih alata i uređaja kojima su se koristili naši preci u svrhu rada i življenja.

Iz kojeg drva najviše volite raditi i gdje ga pronalazite?

Drvo mora biti suho i zdravo; što je tvrđe, to je bolje za kvalitetan rad. Iako je najlakše raditi s drvom od lipe koje je veoma mekano i gusto, maslina i orah su možda naša najkvalitetnija drva, ali veoma tvrda. Lijepo drvo za rad je i naša smreka i murva, pa jasen. Svako drvo nudi svoje uvjete i ako se s tim pomirite i jednostavno se s tim komadom drva sprijateljite, stotruko će vam vratiti užitke.

Drva ima svuda oko nas, ali ponekad koji komad dobijem čak iz Papučke šume.

Što najviše radite u drvu?

Drvo je toliko zahvalna tvar da dopušta ama baš svaki rad na sebi, pa je tako svaki komadić suhog drva, uz samo jedan mali, ali oštar nožić i unaprijed dobro razrađenu zamisao, moguće u potpunosti pretvoriti u stvarnost.

Koliko vremena treba za izradu jednog suvenira?

Svaki suvenir je drugačija priča, pa je tako i za izradu svakog pojedinog potrebno drugo vrijeme, primjerice, za izradu "PRESLICE" nekoliko sati, a za izradu "LOPARSKE LAJE" i više od desetak dana.

Prošle godine ste u Rabu dobili priznanje za nekoliko Vaših suvenira. O kojim suvenirima se točno radi?

Protekle su godine Turistička zajednica Grada Raba i Poglavarstvo Grada Raba javnim pozivom htjeli doći do originalnog suvenira otoka Raba. Nisam se namjeravao baviti suvenirima, ali uvijek me proganjala izreka jednog našeg "prapoglavara" mjesta Lopara, koji je navodno rekao: "Lopara će biti, ali Loparanina neće". Vjerujem da će uvijek biti i Lopara i

Loparanina, ali nestat će alata i naprava kojima su se služili naši stari u svom radu i preživljavanju na ovom najljepšem i najvoljenijem komadiću kugle zemaljske. Da bih im zahvalio na svemu što su činili, učinili i što su sačuvali ovaj komadić zemaljskog raja za nas i naše potomke, odlučio sam izraditi nekoliko replika alata i naprava iz prošlosti i ponuditi ih na natječaj za originalni suvenir otoka Raba. Uz zahvalnost našim precima, ovim činom želim našim potomcima (svim sadašnjim i budućim žiteljima Lopara) ostaviti na znanje bar dio prošlosti, makar i u replikama.

Na ovom natječaju dobio sam CERTIFIKAT originalnog suvenira za: "PRESLICU"; "GRDAŠE"; "MUNINEL" i "ŽRNA".

Ove godine ste prvi put svoje suvenire prezentirali i na Loparskoj noći. Kakve su bile reakcije posjetitelja na Vaš rad, posebno turista koji to dosad možda nikad nisu vidjeli?

Interesom gostiju, pa i interesom domicilnog stanovništva sam bio jako zadovoljan. Bilo je puno upita za mogućnost kupnje (imao sam samo prezentaciju bez prodaje), jaki interes za kupnju pokazivala su djeca u pratnji roditelja (a za djecu kažu da su najbolji kritičari). Jednostavno rečeno, ostao je dojam da turisti ipak prepoznaju izvornost, nažalost za razliku od nekih koji su zadušeni za promicanje izvornosti.

Na koji od izrađenih suvenira ste najponosniji?

Ovi moji suveniri su kao i moja djeca, nemoguće ih je poredati, osim po datumu rođenja (djecu), a suvenire po redosljedju nastanka.

Jednako sam zadovoljan sa svakim od dosada izrađenih suvenira, ali potpuno zadovoljstvo ću imati tek izradom replika svih alata i naprava iz naše prošlosti, no za to treba i vremena i novca.

Hvala g. Andriji Škariću na ovom razgovoru, a za pohvalu su, naravno, i njegovi dosadašnji radovi. Zato se nadamo da će u njegovoj kreativnoj "igri" s drvom nastati još mnogo zanimljivih radova, posebno onih kojima pokazuje svoju ljubav prema našem Loparu i njegovoj prošlosti, te da će se s vremenom sami od sebe i sve više otvarati prostori u kojima će svoju originalnost moći prezentirati na najbolji mogući način.

NAJLJEPŠI JEZIČNI SUSTAV NA SVIJETU - JEZIK DJETINJSTVA I ZAVIČAJA

Loparski govor trajno je zabilježen, dijalektološki obrađen i sačuvan od zaborava

Piše: Sandra Maljić, rođena Jerić

prof. kroatistike i južnoslavenskih filologija i dipl. bibliotekar

U suvremenom svijetu - svijetu primaknutih prostora, svladanih daljina, svijetu golemih struktura koje gutaju čovjeka pojedinca, zavičaj, začudo, ostaje ili tek postaje vrijednost bez koje se ne može. Zavičaj je pozornica djetinjstva, a na toj pozornici svaki čovjek igra glavnu ulogu, govoreći na najljepšem od svih jezičnih sustava na svijetu, na jedinstvenome jeziku svojega djetinjstva i svojega zavičaja. Jezik zavičaja naša je prošlost, sadašnjost i budućnost; zemlja je iz koje smo izniknuli, korijenje je iz kojega rastemo. Često se nastojimo preseliti u neke druge sfere, ali sokove zemlje koja nas je stvorila, ma gdje bili, uvijek nosimo sa sobom. Oni su dio nas i od njih ne smijemo i ne možemo pobjeći.

Studirajući Kroatistiku i južnoslavenske filologije na Filozofskome fakultetu u Zagrebu još više sam osvijestila vrijednost i važnost zavičajnoga govora. Na svojoj drugoj godini studija, za potrebe Katedre za dijalektologiju i povijest jezika, koju je tada vodio prof. dr. Milan Moguš, izašla sam na teren i snimila loparski govor. Otac me uputio, a obitelj Franice Škarić srdačno primila u siječnju, davne 1987. godine. Bilo je vrijeme karnevala pa se od svakidašnjih običaja sama od sebe nametnula priča o loparskim maškarima. Vidno uzbuđene, moja govornica i ja, obavile smo spontani razgovor u vrlo ugodnoj atmosferi, a potom sam ga snimila na kasetu, jedini tada dostupni zvučni medij. Kasetu sam odnijela u Zagreb prof. dr. Miri Menac-Mihalić s Filozofskog fakulteta.

Dvadeset i pet godina kasnije, Anita Celinić s Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, tražila je moje dopuštenja da snimku loparskoga govora, zajedno s profesoricom Menac-Mihalić, objavi u svojoj Ozvučenoj čitanci iz hrvatske dijalektologije. Naime, od građe prikupljene na fakultetu, posljednjih tridesetak godina, zvučni zapis loparskoga govora odabran je prema dijalektološkim kriterijima izvornosti i uvršten u Ozvučenu čitanku. Na taj način trajno je zabilježen, dijalektološki obrađen i sačuvan od zaborava. Velika je čast i vrijednost što je uvršten u ovu Čitanku, među pedeset odabranih govora, čija je svrha višestruka. Čitanka je namijenjena studentima, dijalektolozima, fonetičarima, etnologima, slavistima, ali i svima onima koje zanima hrvatska jezična raznolikost i onima koji bi na sličan način željeli zabilježiti govor koji poznaju, govor zavičaja. Svaki izabrani govor, pa tako i loparski, predstavljen je u dva oblika: zvučnome i pisanome. Svaki zvučno zabilježeni tekst ispisan je hrvatskom dijalektološkom transkripcijom, a uz njega stoji manja karta s ucrtanim mjestom, iz kojega potječe obrađivani govor, rječnik manje poznatih riječi i zadaci za jezičnu analizu. Nastojalo se, kako kažu autorice u Uvodu Čitanke, da odabrani

zvučni zapisi, osim što su dijalektološki relevantni, budu i tematski zanimljivi i cjeloviti, a po mogućnosti i karakteristični za područje koje predstavljaju.

Tako je priča o loparskim maškarima, Franice Škarić, rođene Pečarina, otkrila vrijednost i posebnost loparskoga govora. Snimka koju svi imate prilike čuti na www.opcina-lopar.hr, dragi Loparani, obvezuje vas da ovaj govor slušate i ne zaboravljate ta da ga nasljeđujete i čuvate za sve one koji dolaze.

Kao što otok obgrljen morem čuva ljude na njemu, tako i ljudi čuvaju jezik i običaje. Važno je da ih svi zajedno, u žurbi života, ne izgubimo putem, ne zaboravimo u vremenu današnjem i sačuvamo za vremena buduća.

? Dijalektološka analiza

1. Kakav je odnos fonetskog i fonološkog na razini prozodije?
2. Kakav je razvoj *a* u slabom položaju?
3. Pronađite primjere s refleksom jata.
4. Kakvo je porijeklo *e*, *o*, *ø*?
5. Odredite samoglasnički inventar.
6. Pronađite primjere utjecaja nazalnih suglasnika na susjedne samoglasnike. Pronađite kontraksije.
7. Kakav je razvoj završnoga *l*?
8. Pripadaju li *x* i / fonološkom sustavu?
9. Postoji li u sustavu imperfekt?

NAJLJEPŠI JEZIČNI SUSTAV NA SVIJETU - JEZIK DJETINJSTVA I ZAVIČAJA

IN MEMORIAM

Lopar na Rabu
Lpr
18

1 **(Mjškari)** /0.00/ Vako, prvi dan sprēmoxomo mužki. Ki imajša
2 mladita, divjka idaše sprēmmit mladitu klobūk. /0.14/ I to zašijaše, a
3 ona sebi spravljaše. I onda un idaše s svima u grupi drugi dan okolo
4 Lopara vaj Zjugo, /0.32/ a Sajuzani dojdaxu va Zmórac.
5 /0.35/ I popodne, ako se o Sajuga mladit ženi va Zmórac, onda
6 ostane na obedu u divjke, a večer grē divjka u mladita. /0.51/ I kad
7 popodne k večeru se skupu svi mladiti o Samorca, grēdu vaj Zjugo, a
8 Sajuzani čekaju za na Muičl, tajuca dokli dojdu samóraški mškariki.
9 /1.06/ I divjka koja ima mladita, ona se obučē. /1.12/ Ima isto klobūk,
10 ozāda ima poštu i kurdélice. Sprida ima jednu bñdicu; i onē se nisu
11 smile sokrit da ix ki pōzna, i s niki tajuca nego svoj mladiť. Ako
12 ni mladit, ki bil – bil, sāmo mōra s onin so kin ide. /1.36/ I dojdemo
13 na Muičl i tudē tajucaxomo i idaxomo ia priko Peria, priko Páparovix
14 u Mataxl'ia, dojdaxomo ko Šimá. /1.48/ I onda večer idaxomo tajuca
15 kadit tajuca – nēgda vaj Zjugo tajuca, a nēgda va Zmórac. /1.57/
16 Idaxomo do pōl nōti, ka zvoñāše na pōl nōti, mi onda idaxomo
17 dōma.
18 /2.04/ A nisā rēkla: ženska imajša bēle bičve, crvėnu travėrsu, i
19 bēli kamižot, i bēlu fāšicu i takō tajuca pasāše. I to je mesopūs, da.
20 /2.22/ Muški ima klobūk, crvėni facōl, ozāda poštu, kurdélice, a
21 sprida ima klobūk visōki i svākakove slike na klobūkū, i pērje ođ
22 kokōš i ođ petexōy. /2.39/ I ođ sprida ima jenū vizėru, ali kako jedā
23 ima vizėru, tako imaju svi, na vizėri ima mustāte – jā tu govorit kakō
24 se govōri... po domātu. /2.53/ I ima okolo očiju crvėnu kurdélicu, i
25 bēla kurdélica za vėzāt, i ima jedā zvūn da znāmo da grē mškar kūtū.

26 jedān šāp pa kúči š nī. /3.11/ Ako je kadit pōd da nan probije, ako je
27 kadit bōla divjka, razbiju nan i lúster, i takō učinu nan štėtu.
28 /3.23/ Mi sprēmimo čakō ki bōle mōremo: i kolāči, i mēso, i pičve,
29 frite, i sūxe smōkve i ča ki mōre. I takō je nān, jā mislin, tajuca nājbōli
30 u gōdini. /3.42/ Ki su mladi, a i stari, bo i mi stari uvik držimo un
31 običaj pa učimo mlādix. Us kolāči i frite još učinimo i xróstuli, bo je
32 bās se nā ti dan tō činī za mesopūs. /4.02/ A nisān rēkla; prvi dan se
33 jeno stāblo presičē. Va našin selū je xiladu lūdi, a na tri djēla se djelu
34 mškariki. I svaki svōj stūp presičē, ili māli, ili vėli i klādū ga na mēsto
35 kadit jenū gōdinu, tudē uvike. /4.28/ I tudē stāvu večer zāstavu. Jūtro
36 se mi džemo i zāstava vijje na tri krāja selā, tri zāstave. – *Kako zovete
37 ti kraji sela?* – Tō se zovē samóraški krāj, sajūški i zgorinski. /4.46/

GOVORILA Franica Škarić (rođena Pečarina, 1924. – 2012.)
SNIMILA Sandra Maljić (rođena Jerić) 1987. godine

bñdicu	▶ lagana tkanina za pokrivanje ženskog lica pri maskiranju, dio ženske maske	kljđū	▶ staviti
bičve	▶ čarapa	kurdélica	▶ tanka vrpca
čakō	▶ štogod	kūči	▶ lupati
facōl	▶ rubac	mustāte	▶ brkovi
frite	▶ uštipak, fritula	petexōy	▶ pijetao
fāšicu	▶ dio nošnje s vidljivim ukrasnim opšivom koji se nosi ispod suknje	pōštu	▶ šira vrpca
xróstuli	▶ vrsta prženoga kolačića, kroštule	sokrit se	▶ otkriti se
kamižot	▶ dio nošnje, suknja	spravljāše	▶ pripremati
		travėrsu	▶ pregača
		va	▶ u
		vaj	▶ u
		vizėru	▶ vrsta muške obrazine, maske
		zašijaše	▶ sašiti

Dijalektološka transkripcija s rječnikom

MALI RJEČNIK ČAKAVŠTINE

Pripremila: Sandra Paparić

armižat – slagati, vezivati

banda – strana

cipanica – komad drveta za ogrjev

činbur – dimnjak

čuška – pljuska

dešpar – nepar

fijor – cvijet

griblja – zemljani utor uz brijeg (mociu) za istjecanje vode

igo – nosač za vesla

jaran – tradicionalni poljoprivredni alat za oranje

kacol – zaimača

laloka – donja čeljust

magriž – smilje

niki – netko / nitko

ozada – iza, straga

pirun – vilica

reloj – sat

sortić – čekić

škoda – šteta

toliča – maloprije, nedavno

užat – običavati

veštīd – odijelo

zdihat – disati

žgolja – jesti nešto samo bez ikakvih dodataka

Željko Matahlija (Keko)
1963. - 2013.

U sjećanju na dragog nam prijatelja, spomenut ćemo se Željka kao golmana naše malonogometne ekipe. Kroz sve selekcije od svog djetinjstva bio je besprijekorni čuvar naše mreže. Kada je Keko stajao između stativa značilo je to sigurnost, borbenost, atraktivnost. Željko je cijeli svoj životni vijek zračio energijom i vedrinom, njegov karakter bio je uistinu poseban.

Neprocjenjiv je njegov doprinos u stvaranju malonogometnog kluba Lopar. Keko je bio most između prijateljskih odnosa malonogometnaša Lopara i Splita. To prijateljstvo seže još od kvalifikacija za ulazak u prvu malonogometnu ligu Hrvatske, koje su se igrale u Garešnici. Još nam svima osmijeh na lice izmame anegdote s poluvremena utakmice između MNK-a Matt iz Splita i MNK-a Lopar kada su nakon stanke iz svlačionice vratari momčadi izašli zagrljeni. U nastavku utakmice moglo se zaključiti da je u toj stanci počelo jedno veliko prijateljstvo i na tome im hvala!

Najteže mu je bilo primiti gol. Tada bi izvadio loptu iz mreže te bi je na svoj osebujan način ispucao daleko u visinu. Njegovu reakciju razumjeli bismo svi osim sudaca koji jednostavno nisu prepoznavali taj njegov "zaštitni znak". To je bio Kekov stil koji se ne može zaboraviti.

Ne smijemo i nećemo zaboraviti ni njegov doprinos u Domovinskom ratu.

Keko, hvala ti na svemu!

Tvojim iznenadnim odlaskom ova momčad više neće disati istim plućima, a tvoj lik i djelo nastojat ćemo promicati na sportskim terenima gdje god budemo sudjelovali.

Tvoji prijatelji i suigrači,
DŠR Lopar i UVDR Lopar

Izdavač
Općina Lopar

Za izdavača
Alen Andreškić

Uredništvo
Sandra Paparić, Centar za kulturu Lopar
Marin Mušćo, TZO Lopar

Grafička obrada
Emanuel Pirić

Naslovnica
Manuela Lovrić Andreškić

Lektorirala
Sandra Paparić

Tisak
Grafički zavod Hrvatske

Naklada
500

Izdavanje
prosinao 2013.

VRIME BOŽIĆA

*Nekad treba pustit vrimenu
i sve će se na svoje mesto složiti,
kad se okiti grad va toj svetoj noći,
ja ću ko dite opet sve ti oprostiti.
Jer opet ćemo se srest va sutonu,
dok galebi krikom budu ispraćali dan,
i sve će bit jasno bez ijedne riči,
ko da mi nosiš miris, zlato, tamijan.
Jer to vrime Božića,
vrime je od oprosta,*

*i svi će preziri i sva bol
nestat ko va moru sol.
Jer to vrime Božića,
vrime je od oprosta.*

*Snježana Perić
(iz zbirke pjesama
Ne more mi bit, 2013.)*

